

Hakcipta © tesis ini adalah milik pengarang dan/atau pemilik hakcipta lain. Salinan boleh dimuat turun untuk kegunaan penyelidikan bukan komersil ataupun pembelajaran individu tanpa kebenaran terlebih dahulu ataupun caj. Tesis ini tidak boleh dihasilkan semula ataupun dipetik secara menyeluruh tanpa memperolehi kebenaran bertulis daripada pemilik hakcipta. Kandungannya tidak boleh diubah dalam format lain tanpa kebenaran rasmi pemilik hakcipta.

**KEDUDUKAN FAHAMAN AHLI SUNNAH WAL JAMAAH DI
MALAYSIA ABAD KE-21M**

AZMAN MD ZAIN

**IJAZAH DOKTOR FALSAFAH
UNIVERSITI UTARA MALAYSIA
2022**

Awang Had Salleh
Graduate School
of Arts And Sciences

Universiti Utara Malaysia

PERAKUAN KERJA TESIS / DISERTASI
(*Certification of thesis / dissertation*)

Kami, yang bertandatangan, memperakukan bahawa
(*We, the undersigned, certify that*)

AZMAN MD ZAIN

calon untuk Ijazah **PhD**
(*candidate for the degree of*)

telah mengemukakan tesis / disertasi yang bertajuk:
(*has presented his/her thesis / dissertation of the following title*):

"KEDUDUKAN FAHAMAN AHLI SUNNAH WAL JAMAAH DI MALAYSIA ABAD KE-21M"

seperti yang tercatat di muka surat tajuk dan kulit tesis / disertasi.
(*as it appears on the title page and front cover of the thesis / dissertation*).

Bahawa tesis/disertasi tersebut boleh diterima dari segi bentuk serta kandungan dan meliputi bidang ilmu dengan memuaskan, sebagaimana yang ditunjukkan oleh calon dalam ujian lisan yang diadakan pada : **17 November 2021**.

That the said thesis/dissertation is acceptable in form and content and displays a satisfactory knowledge of the field of study as demonstrated by the candidate through an oral examination held on:
17 November 2021.

Pengerusi Viva:
(*Chairman for VIVA*)

Assoc. Prof. Dr. Solahuddin Abdul Hamid

Tandatangan
(*Signature*)

Pemeriksa Luar:
(*External Examiner*)

Prof. Dr. Jamil Hashim

Tandatangan
(*Signature*)

Pemeriksa Luar:
(*External Examiner*)

Assoc. Prof. Dr. Shuhairimi Abdullah

Tandatangan
(*Signature*)

Nama Penyelia/Penyelia-penyelia:
(*Name of Supervisor/Supervisors*)

Prof. Dr. Shukri Ahmad

Tandatangan
(*Signature*)

Nama Penyelia/Penyelia-penyelia:
(*Name of Supervisor/Supervisors*)

Assoc. Prof. Dr. Ismail Yusoff

Tandatangan
(*Signature*)

Tarikh:

(*Date*) **17 November 2021**

Kabeneran Penggunaan

Saya dengan ini mengemukakan tesis saya sebagai memenuhi syarat Pengijazahan Doktor Falsafah Pengajian Islam dari Universiti Utara Malaysia. Saya bersetuju bahawa Perpustakaan Universiti boleh memperolehi tesis ini secara percuma untuk tujuan pemeriksaan. Saya juga bersetuju untuk membenarkan mana-mana pihak untuk menyalin tesis ini dalam apa-apa cara sekalipun, secara keseluruhan atau sebahagiannya. Bagi tujuan ilmiah boleh dimohonkan kepada penyelia saya Profesor Dr Shukri bin Ahmad atau, dalam ketiadaan beliau, boleh memohon kepada Dekan Awang Had Salleh, Sekolah Siswazah Sastera dan Sains. Difahami bahawa mana-mana penyalinan atau penerbitan atau penggunaan tesis ini atau bahagian-bahagiannya untuk keuntungan kewangan tidak boleh dibenarkan tanpa kebenaran bertulis daripada saya. Ia juga difahami bahawa pengiktirafan yang sewajarnya hendaklah diberikan kepada saya dan Universiti Utara Malaysia boleh menggunakan mana-mana bahagian dalam tesis saya jika didapati bersesuaian untuk tujuan ilmiah.

Permintaan kebenaran untuk menyalin atau menggunakan bahan-bahan yang lain dalam tesis ini, secara keseluruhan atau sebahagian, hendaklah dialamatkan kepada:

Dekan Awang Had Salleh Graduate School of Arts and Sciences

UUM College of Arts and Sciences

Universiti Utara Malaysia

06010 UUM Sintok

Abstrak

Fahaman Ahli Sunnah Wal Jamaah (ASWJ) merupakan asas kepada agama Islam yang menjadi agama Persekutuan di Malaysia. Fahaman ini melatari kehidupan beragama masyarakat Islam Malaysia sejak sekian lama. Namun memasuki abad ke-21M, fahaman ini tidak sunyi daripada berhadapan dengan pelbagai isu seperti kewujudan kepelbagaian pola pemikiran dalam memahami ASWJ. Selain itu terdapat juga pandangan bahawa fahaman ini bukanlah teras kepada perkembangan Islam di Malaysia. Seterusnya fahaman ini turut menghadapi pelbagai cabaran sama ada daripada luar mahupun dalam negara sendiri. Justeru itu, satu kajian lengkap perlu dilakukan untuk merungkai permasalahan yang dikemukakan tadi kerana fahaman ini perlu menjadi dominan dalam memartabatkan agama Islam di Malaysia. Kajian ini secara umumnya mengkaji kedudukan agama Islam di Malaysia yang berpaksikan fahaman ASWJ. Secara khususnya pula, kajian berhasrat untuk membuat penjelasan tentang konsep pemikiran fahaman ASWJ dalam kalangan masyarakat Islam dan menghurai perkembangannya di Malaysia. Seterusnya kajian juga mahu menganalisis cabaran dan bentuk penyelesaian yang dihadapi oleh fahaman ini di Malaysia. Kajian ini bersifat kualitatif di mana pengumpulan datanya melibatkan kaedah seperti analisis dokumen, temu bual dan pemerhatian. Manakala untuk mendapat jawapan, data-data yang dikumpul tersebut dianalisis dengan menggunakan kaedah Induktif-generatif dan Perisian Nvivo 11. Hasil kajian menunjukkan bahawa pemikiran fahaman ASWJ didominasi oleh aliran Khalaf dan Salafi. Walaupun mempunyai perbezaan metodologi namun matlamat kedua-duanya adalah sama iaitu untuk memartabatkan agama Islam. Kajian juga mendapati fahaman ASWJ berjaya diperkukuhkan melalui aspek pendidikan dan pentadbiran yang menjadi tunjang kepada kedudukan fahaman ini sejak daripada awal kemunculan Islam di Malaysia lagi. Selanjutnya, fahaman ini sentiasa berjaya mengekang cabaran-cabaran yang mendatang melalui reaksi yang pelbagai dan melibatkan banyak pihak yang mempunyai kepentingan dengan fahaman ini. Berdasarkan dapatan kajian ini kedudukan fahaman ASWJ di Malaysia pada abad ke-21M akan terus bertahan dan berkembang selagi aspek seperti pemikiran, perkembangan institusi dan cabaran terhadapnya dapat ditadbir dengan cara yang sepatutnya.

Kata kunci: Ahli Sunnah Wal Jamaah, Akidah, Pemikiran Islam, Pendidikan.

Abstract

The doctrine of Ahli Sunnah Wal Jamaah (ASWJ) is the basis of Islam as the federal religion of Malaysia. This doctrine has permeated the religious life of the Malaysian Muslim community for decades. However, in the 21st century, there is a growing debate concerning an array of issues of the doctrine, such as the various ideological representations in understanding the ASWJ itself. There is also a view that this doctrine is not central to the development of Islam in Malaysia. The doctrine also faces various challenges both internationally and domestically. This certainly calls a comprehensive study to unravel the aforementioned issues in ways to uphold ASWJ as the dominant Islamic doctrine in Malaysia. The study generally examines the position of Islam in Malaysia based on the ASWJ doctrine. In particular, the study aims to elucidate the concept of the ASWJ ideology among the Muslim community and describe its development in Malaysia. The study also seeks to analyse various challenges and solutions faced by this doctrine in Malaysia. This study is of qualitative orientation. It encompasses the data collection procedures of document analysis, interviews, and observations. The collected data were subsequently analyzed using Inductive-generative method and Nvivo 11 software. The results show that the ASWJ ideological thinking is dominated by the Khalaf and Salafi sects. Despite having differences in methodology, the goal remains similar, to uphold the religion of Islam. The study also found that the success of the ASWJ doctrine was underpinned by the educational and administrative initiatives which have been the backbone of the development of this doctrine since the beginning of the emergence of Islam in Malaysia. Furthermore, the doctrine also has always managed to curb the impending challenges through various responses as fatwa gazetted, law enforcement and book writing by engaging a variety of associated parties. Based on the findings of this study, the position of ASWJ ideology in Malaysia in the 21st century will remain relevant and continue to prosper given that the management of its pillars of thought, institutional development and challenges are kept in order.

Keyword: Ahli Sunnah Wal Jamaah, Islamic Faith, Islamic Thought, Education.

Penghargaan

Dengan nama Allah SWT yang Maha Pengasih lagi Maha Penyayang. Selawat serta salam buat junjungan besar Nabi Muhammad SAW, para sahabat, tabiin, pengikut tabiin seterusnya kaum Muslimin dan Muslimat sekalian. Alhamdulillah saya panjatkan kesyukuran kepada Allah SWT kerana dengan izin dan limpah rahmatNya, saya dapat menyiapkan kajian tesis ini walaupun menghadapi pelbagai rintangan dan dugaan. Saya juga ingin merafakkan rasa penuh kesyukuran kerana diberi peluang untuk meneruskan pengajian peringkat tertinggi dalam bidang Pengajian Islam di Universiti Utara Malaysia ini.

Setinggi-tinggi penghargaan dan ucapan terima kasih saya dedikasikan khas kepada Yang Berbahagia Profesor Dr. Shukri Bin Ahmad selaku penyelia yang banyak mencurahkan bimbingan dan tunjuk ajar serta nasihat dalam menyiapkan tesis ini. Kesabaran dan ketabahan beliau dalam membimbing dan menanti terhasilnya tesis ini amatlah dihargai. Ucapan penghargaan juga ditujukan kepada pihak Universiti Utara Malaysia kerana memberi peluang untuk saya meneruskan pengajian ke tahap yang tertinggi. Sekalung penghargaan dan terima kasih juga dipanjangkan kepada pihak-pihak yang telah membantu saya dalam menyiapkan tesis ini seperti JAKIM, JAIN negeri-negeri, institusi pengajian pondok yang sudi berkongsi pelbagai maklumat, penjelasan serta bimbingan sehingga terhasilnya tesis ini.

Sekalung terima kasih dititipkan kepada isteri tersayang Noriza binti Ahmad kerana sentiasa memberi kata-kata semangat, dorongan dan motivasi sehingga terhasilnya tesis ini. Tidak dilupakan kepada anak-anak ayah semua, Ajwad, Harith, Haikal dan Muna Izzah, yang turut menjadi tonggak kepada lengkapnya penulisan tesis ini. Begitu juga dengan kedua-dua keluarga besar di Sik dan Alor Setar, ucapan terima kasih dihulurkan atas keprihatinan yang sentiasa diberikan. Tidak lupa juga khas buat sahabat-sahabat rakan sekerja di Jabatan Falsafah dan Tamadun yang sentiasa mencurahkan ilmu, bimbingan dan pandangan yang begitu bermakna. Hanya Allah SWT sahaja yang dapat membalas budi dan jasa kalian dalam merealisasikan sebuah

kejayaan ini. Semoga setiap kebaikan yang dilakukan oleh kita semua diberikan ganjaran pahala oleh Yang Maha Esa.

Isi Kandungan

Kebenaran Penggunaan.....	i
Abstrak	iii
Abstract	iii
Penghargaan	iv
Isi Kandungan	vi
Senarai Jadual.....	xi
Senarai Rajah	xii
Senarai Singkatan.....	xiii
Senarai Lampiran	xvi
BAB SATU: PENGENALAN.....	1
1.1 Pengenalan	1
1.2 Permasalahan Kajian.....	2
1.3 Persoalan Kajian.....	8
1.4 Objektif Kajian.....	8
1.5 Kepentingan Kajian.....	9
1.6 Batasan dan Skop Kajian	10
1.7 Metodologi Kajian dan Analisis Data.....	11
1.7.1 Kaedah Pengumpulan Data.....	12
1.7.1.1 Analisis Kandungan.....	12
1.7.1.2 Temu Bual	14
1.7.1.3 Pemerhatian (<i>Observation</i>).....	17
1.7.2 Analisis Data	17
1.8 Definisi Operasional.....	19
1.8.1 Kedudukan	19
1.8.2 Fahaman	19
1.8.3 Ahli Sunnah Wal Jamaah.....	20
1.9 Kerangka Konseptual	20
1.10 Kajian Lepas.....	26
1.10.1 Kajian/Penulisan Fahaman ASWJ di Malaysia	26
1.10.2 Kajian/Penulisan Fahaman ASWJ di Luar Negara.....	35

1.10.3 Kajian/Penulisan Fahaman Selain ASWJ	38
1.11 Kesimpulan	40
BAB DUA: KONSEP DAN KEMUNCULAN FAHAMAN.....	41
AHLI SUNNAH WAL JAMAAH (ASWJ)	
2.1 Pengenalan	41
2.2 Definisi Ahli Sunnah Wal Jamaah (ASWJ).....	42
2.2.1 Ahli	42
2.2.2 Sunnah.....	43
2.2.3 Jamaah.....	45
2.2.4 Ahli Sunnah Wal Jamaah.....	48
2.3 Sejarah Kemunculan Istilah ASWJ.....	54
2.4 Konsep ASWJ di Malaysia	59
2.4.1 Sejarah Ringkas Kedatangan Islam.....	59
2.4.1.1 Tarikh Penyebaran Islam.....	60
2.4.1.2 Asal-Usul Pendakwah	62
2.4.2 Pemahaman Konsep ASWJ di Malaysia.....	69
2.4.2.1 Inti Pati Akidah.....	71
2.4.2.2 Inti Pati Fiqh.....	74
2.4.2.3 Inti Pati Tasawuf atau Akhlak	76
2.5 Kesimpulan	80
BAB TIGA: PERKEMBANGAN FAHAMAN AHLI SUNNAH.....	81
WAL JAMAAH DI MALAYSIA HINGGA ABAD KE-20M	
3.1 Pengenalan	81
3.2 Perkembangan Awal Islam di Tanah Melayu	82
3.3 Pengaruh Haramain, Mesir dan Patani Dalam Proses Penyebaran	86
Fahaman ASWJ di Malaysia	
3.4 Pemikiran ASWJ di Tanah Melayu.....	97
3.5 Perkembangan Fahaman ASWJ Dalam Aspek Pendidikan.....	102
3.5.1 Kemunculan dan Peranan Ulama Dalam Mengembangkan	102
ASWJ di Malaysia	
3.5.1.1 Ulama Tradisional	103

3.5.1.2 Ulama Reformis.....	109
3.5.2 Penubuhan dan Kewujudan Institusi Pendidikan Islam.....	113
3.5.2.1 Sekolah Pondok.....	114
3.5.2.2 Sekolah Agama (Madrasah)	116
3.5.2.3 Institut Pengajian Tinggi	118
3.5.2.4 Masjid	120
3.5.3 Penulisan, Pembukuan dan Penterjemahan Kitab-Kitab	122
3.6 Perkembangan ASWJ Dalam Aspek Pentadbiran.....	125
3.6.1 Pemerintah Sebagai Pendakwah	126
3.6.2 Kewujudan Jawatan Pentadbiran Keagamaan	129
3.6.3 Pembentukan Undang-Undang	131
3.7 Cabaran Terhadap ASWJ.....	133
3.8 Kesimpulan	137
BAB EMPAT: PEMIKIRAN DAN PENGUKUHAN FAHAMAN ASWJ	140
DI MALAYSIA ABAD KE-21M	
4.1 Pengenalan	140
4.2 Pemikiran yang Membentuk Fahaman ASWJ	141
4.3 Perkembangan Fahaman ASWJ dalam Pendidikan	155
4.3.1 Ulama	157
4.3.2 Pusat Pengajian	160
4.3.3 Penghasilan Karya-Karya Penulisan.....	171
4.4 Kedudukan Fahaman ASWJ Dalam Pentadbiran	174
4.4.1 Pemerintah/Kerajaan.....	175
4.4.2 Institusi Pentadbiran Keagamaan.....	178
4.4.2.1 Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM)	179
4.4.2.2 Institut Kefahaman Islam Malaysia (IKIM)	182
4.4.2.3 Yayasan Dakwah Islamiah Malaysia (YADIM)	184
4.4.2.4 Agensi Agama Islam Negeri.....	186
4.4.2.5 Jabatan Mufti	190
4.4.3 Badan Bukan Kerajaan (NGO).....	194
4.4.3.1 Angkatan Belia Islam Malaysia (ABIM).....	195

4.4.3.2 Persatuan Ulama Malaysia (PUM)	198
4.4.4 Institusi Penyiaran	201
4.5 Kesimpulan	203
BAB LIMA: CABARAN TERHADAP FAHAMAN ASWJ SERTA	206
PENDEKATAN UNTUK MENDEPANINYA	
5.1 Pengenalan	206
5.2 Cabaran Dalaman (Masyarakat Islam).....	208
5.2.1 Perbezaan Memahami Metodologi Aliran ASWJ.....	208
5.2.2 Ajaran Sesat	213
5.2.3 Syiah	217
5.2.4 Gejala Murtad.....	221
5.3 Cabaran Luaran (Barat).....	223
5.3.1 Sekularisme.....	223
5.3.2 Budaya Hedonisme	228
5.3.3 Aliran Pemikiran Liberal	235
5.3.4 Gerakan Lesbian Gay Biseksual dan Transgender.....	240
5.4 Pendekatan Menghadapi Kepelbagaian Cabaran.....	242
5.4.1 Penghasilan Fatwa	243
5.4.2 Penganjuran Siri Seminar, Simposium, Bengkel dan Lain-Lain	246
5.4.3 Penguatkuasaan Undang-Undang	248
5.4.4 Penghasilan Buku-Buku Ilmiah	250
5.4.5 Pembinaan Laman Sesawang dan Media Sosial	253
5.4.6 Penyediaan Teks-Teks Khutbah	258
5.4.7 Pemaparan Berita Dalam Akhbar	260
5.5 Kesimpulan	263
BAB ENAM: RUMUSAN KAJIAN DAN SARANAN.....	266
6.1 Pengenalan	266
6.2 Rumusan Perbincangan Dapatan Kajian.....	266
6.2.1 Konsep Pemikiran Fahaman ASWJ di Malaysia Abad Ke-21M.....	267
6.2.2 Kedudukan Fahaman ASWJ Dalam Abad Ke-21M	269
6.2.3 Cabaran Terhadap ASWJ Dan Bentuk Penyelesaian.....	272

6.2.4 Kelangsungan Fahaman ASWJ Dalam Abad Ke-21M.....	273
6.3 Saranan Polisi/Dasar	276
6.4 Sumbangan Kajian	279
6.5 Penyelidikan Lanjutan.....	282
6.6 Kesimpulan	283
RUJUKAN	286
LAMPIRAN	

Senarai Jadual

Jadual 1.1: Senarai Ilmuwan Islam Berkaitan Dengan Fahaman ASWJ.....16

Jadual 4.1: Pola Pemikiran ASWJ di Malaysia Abad ke-21M.....155

Senarai Rajah

Rajah 1.1: Model Kajian	24
Rajah 4.1: Perkembangan Fahaman ASWJ Dalam Aspek Pendidikan.....	156
Rajah 4.2: Perkembangan Fahaman ASWJ Dalam Aspek Pentadbiran	175
Rajah 4.3: Perkembangan Fahaman ASWJ Dalam Aspek Pemikiran	204
Pendidikan dan Pentadbiran	
Rajah 5.1: Kaedah Rujukan Aliran Khalaf Dan Salafi.....	211
Rajah 5.2: Perbezaan Dan Persamaan Antara Khalaf Dan Salafi.....	213
Rajah 5.3: Pendekatan ASWJ Menghadapi Pelbagai Cabaran.....	243
Rajah 5.4: Cabaran Dan Pendekatan Menghadapi Cabaran.....	264
Rajah 6.1: Pembentukan Model Kedudukan Fahaman ASWJ Abad ke-21M.....	280

Senarai Singkatan

ABIM:	Angkatan Belia Islam Malaysia
ACCIN:	<i>Allied Coordinating Committee of Islamic NGOs</i>
AJK:	Ahli Jawatankuasa
API:	Akademi Pengajian Islam
ASWJ:	Ahli Sunnah Wal Jamaah
FPI:	Fakulti Pengajian Islam
ICT:	Teknologi Komunikasi Maklumat
IKIM:	Institut Kefahaman Islam Malaysia
IPT:	Institusi Pendidikan Tinggi
ISMA:	Ikatan Muslimin Malaysia
ISTAC:	<i>International Institute Of Islamic Thought and Civilization</i>
JAIN:	Jabatan Agama Islam Negeri
JAIS:	Jabatan Agama Islam Selangor
JAKIM:	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
JAWI:	Jabatan Agama Islam Wilayah Persekutuan
JIM:	Jamaah Islah Malaysia
KAFA:	Kelas al-Quran dan Fardu Ain
KDN:	Kementerian Dalam Negeri
KIK:	Kolej Islam Kelang
KUIM:	Kolej Universiti Islam Melaka
KUIPs:	Kolej Universiti Islam Perlis
KUIPSAS:	Kolej Islam Pahang Sultan Ahmad Shah

KUIS:	Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor
KUSZA:	Kolej Agama Sultan Zainal Abidin
MAIWP:	Majlis Agama Islam Wilayah Persekutuan
MAPEN:	Majlis Perunding Ekonomi Negara
MARSAH:	Kolej Pengajian Islam Johor
MCCBCHST:	<i>Malaysian Consultative Council of Buddhism Cristianity Hinduism Sikhsm and Toism</i>
MDN:	Majlis Dakwah Negara
MUAFAKAT:	Pertubuhan Muafakat Rakyat Sejahtera
NGO:	Badan Bukan Kerajaan
PAS:	Parti Islam Se-Malaysia
PEMBINA:	Persatuan Belia Islam Malaysia
PERKIM:	Persatuan Kebajikan Islam Malaysia
PhD:	Ijazah Doktor Falsafah
PKPIM:	Persatuan Kebangsaan Pelajar Islam Malaysia
PUM:	Persatuan Ulama Malaysia
RTM:	Radio Televisyen Malaysia
SAW:	Sallallahualaihiwasallam
SWT:	Subhanahuwataala
SIS:	<i>Sister In Islam</i>
UIAM:	Universiti Islam Antarabangsa Malaysia
UKM:	Universiti Kebangsaan Malaysia
UM:	Universiti Malaya

USAS: Universiti Sultan Azlan Shah
USIM: Universiti Sains Islam Malaysia
UTeM: Universiti Teknikal Malaysia
UTHM: Universiti Tun Hussein Onn Malaysia
YADIM: Yayasan Dakwah Islamiah Malaysia

Senarai Lampiran

Lampiran A: Draf Soalan Temu Bual

Lampiran B: Surat Permohonan Kebenaran Temu Bual

Lampiran C: Surat Penilai Soalan Kajian

Lampiran D: Pusat Pengajian Pondok/Madrasah

BAB SATU

PENGENALAN

1.1 Pengenalan

Perlembagaan Persekutuan melalui Perkara 3 (1) telah menyatakan Islam merupakan agama Persekutuan untuk negara Malaysia. Walaupun dalam Perlembagaan Persekutuan tidak dinyatakan mengenai fahaman yang perlu diikuti dan diamalkan, namun secara umumnya, kebanyakan penganut agama Islam mengamalkan fahaman Ahli Sunnah Wal Jamaah (ASWJ). Hal ini ditegaskan oleh keputusan Majlis Fatwa Kebangsaan pada tahun 1996 yang memperakui bahawa fahaman ASWJ merupakan nadi kepada amalan beragama di Malaysia (Mohd Aizam, 2014; Mohd Rumaizuddin, 2010).

Menurut Abdul Shukor (1998), fahaman dan pendekatan ASWJ ini telah lama diterima dan dipraktikkan oleh masyarakat Islam dalam negara Malaysia sehingga menghasilkan natijah yang baik kepada amalan kerohanian mereka. Hakikat ini juga turut membantu menjadikan Malaysia sebuah negara paling seragam berbanding dengan masyarakat Islam di rantau lain dalam aspek seperti kepercayaan dalam akidah, praktik syariah dan akhlak (Mohd Rumaizuddin, 2010). Justeru kekuatan dan kemantapan fahaman ASWJ dalam masyarakat Islamnya begitu terserlah dan menonjol sehingga timbul kesukaran kepada fahaman-fahaman lain untuk cuba menyerap, menggugat mahupun menggantikannya.

RUJUKAN

- A. Halim Daud, Zarina Binti Othman & Nor Azizan Idris. (2018). Fahaman Syiah dan keharmonian agama Islam di Malaysia: Perspektif pendekatan keselamatan negara. *Journal of Social Sciences and Humanities*. Vol. 13, No.3.
- Abd Latif Juffri. (2010). *40 tokoh ulama Johor*. Johor Bahru: Kesatuan Kebangsaan Guru-Guru Ugama Malaysia Barat.
- Abdul Ghafar Don. (2000). "Budaya Hedonisme: Corak dan kesannya terhadap pembinaan masyarakat dinamik di Malaysia" dlm. Fariza Md. Sham et al. (Eds.) *Dakwah dan Perubahan Sosial*. KL: Utusan Publications & Distributors.
- Abdul Ghani Samsudin. (2002). *Ucapan dasar PUM*. KL: Jawatan Kuasa Penerbitan PUM.
- Abdul Hafiz Abdullah dan Hasimah Muda. (2003). *Kaedah hafazan al-Quran yang sistematik dan praktikal dalam melahirkan para huffaz yang rasikh*. Pusat Pengajian Islam dan Sosial. Universiti Teknologi Malaysia.
- Abdul Halim el-Muhammady. (2012). *Mazhab Shafi'i wadah perpaduan ummah dan penyeragaman amalan syari'at di Malaysia*. Selangor: Bairuni Research Sdn. Bhd.
- _____. (2007). *Pengaruh fiqh Shafi'i dalam pemikiran masyarakat Melayu di Malaysia*. Seminar Hukum Islam Semasa V, "Menilai Realiti, Penghayatan dan Prospek Fiqh Syafie di Malaysia". Anjuran Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya, 22-23hb Ogos 2007.
- Abdul Ghani Yahya, Umar Yusof & Noraini Abu (2012). *Risalah At-Tauhid*. Selangor: Al-Hidayah Publication.
- Abdul Halem Hapiz bin Salihin. (2018). *Peranan jabatan Mufti dalam mempertahankan akidah Ahli Sunnah Wal Jamaah*. Seminar Kebangsaan Assyairah Ahli Sunnah Wal Jamaah. Dimuat turun daripada <https://www.ukm.my/sunni/wp-content/uploads/2018/10/SLIDE-Peranan-Jabatan-Mufti-Negeri-Selangor-dalam-Mempertahankan-Akidah-Ahli-Sunah-Waljamaah.pdf>.
- Abdul Halim, Zainab Zakirah; Azmi, Dania Salsabila; Jasmi, Kamarul Azmi (2019). "Media Sosial dan Trend Penggunaan Menurut Islam". Dalam *Prosiding Seminar Sains Teknologi dan Manusia 2019 (SSTM'19)*. 15hb. Disember 2019 di DP3, N29, Fakulti Kejuruteraan Kimia dan Tenaga, UTM.
- Abdul Rahman Haji Abdullah. (1998). *Pemikiran Islam di Malaysia: Sejarah dan aliran*. KL: DBP.
- _____. (1994). *Gerakan anti penjajahan di Malaysia 1511-1950*. Kuala Lumpur: Penerbitan Kintan Sdn Bhd.
- _____. (1989). *Islam dalam sejarah Asia Tenggara tradisional*. KL: Penerbitan Pena.

- Abdul Razak Mahmud. (2002). *Ikhtisar sejarah Kelantan: Tanah serendah sekebung bunga*. Kota Bharu: Pustaka Aman Press.
- Abdul Shukor. (1984). *Sejarah ringkas Muar*. Muar: Penerbitan Toko Buku Manaf.
- Abdul Shukur Husin. (2003). *An-nbuwwah bayna al-mutakallimin wa al-falāsifah-dirasah muqaranah*. Kelang: Kolej Universiti Islam Malaysia.
- _____. (1998). *Ahli Sunnah: Satu pemahaman semula*. Bangi: Penerbitan UKM.
- Abdullaah Jalil. (2020). *Sejarah Kemunculan Teori dan Perkembangan Ahli Sunnah Wal Jamaah*. Konvensyen Memperkukuhkan Pemikiran Ahli Sunnah Wal Jama'ah (ASWJ) 25 Ogos 2020 (Selasa) Auditorium Dahlia, Dewan Syarahan dan Muzakarah Islam, Masjid Sultan Salahuddin Abdul Aziz Shah. Dimuat turun daripada file:///C:/Users/end%20user1/Downloads/Sejarah%20Kemunculan%20ASWJ%20-%20Konvensyen%20ASWJ%20(1).pdf.
- Abdullah Ishak. (1989). *Sejarah perkembangan pelajaran dan pendidikan Islam*. KL: Al-Rahmaniah.
- Abdullah Taib. (1991). Pengalaman penyelidikan: Metodologi dan analisis. *Jurnal Antropologi dan Sosiologi*. vol. 19. Ms. 37-47.
- ABIM. (2006). *Seminar & Cabaran Semasa*. Dewan Toh Yuan Norashikin, Kompleks Darul Puteri, Jalan Cheras, Kuala Lumpur. 19 Ogos 2006.
- Abu Arrabi. (1989). Sheikh Muhammad Nor al-Khalidi pemimpin masyarakat berjiwa sufi. Dalam *Al-Imam*, no. 1.
- Abu Bakar Abdullah. (1986). *Ke arah pelaksanaan undang-undang Islam di Malaysia: Masalah dan penyelesaiannya*. Kuala Terengganu: Pustaka Damai.
- Abu Hasan Hasbullah. (2012). *Teknologi makin maju, pemikiran makin mundur*. Selangor: Utusan Karya.
- Abu Ubaid al-Qasim b. Sallam (t.t.), *al-Iman*. Muhammad Nasir al-Din al-Albani (tah.) bersama kitab *Min Kunuz al-Sunnah Rasail Arba'*. Damsyik: Matba'ah al-'Umumiyyah.
- Abu Zahrah, Muhammad. (1900). *Tarikh al- madzahib al Islamiyah*. Qahirah: Dar al-Fikr al-'Arabi.
- Adam Badrulhisham. (2016). Ahli Sunnah Wal Jamaah dan pemakaiannya di Malaysia. *Jurnal Ulwan*. Jilid 1. Ms. 128-149.
- Agus Masrukhin. (2005). *Syiah dan perubahan politik: studi kasus modernisasi politik di Iran 1963-1997*. Tesis Program Pascasarjana. Jakarta: Universitas Indonesia.

- Ahmad Abdul Garni Haji Said. (1976). *Tuan Hussain Kedah*. Latihan Ilmiah, Jabatan Sejarah, Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
- Ahmad Amin. (1955). *Zuhr al-Islam*. Cet. 1. Jilid 4. Kaherah: Maktabah al-Nahdah al-Misriyah.
- Ahmad b. Hanbal (t.t.), *al-Iman*, bersama kitab al-Radd ‘ala al-Jahmiyah. Kaherah: Matba‘ah ‘Isa al-Bab al-Halabi.
- Ahmad Fadhli bin Shari. (2016). *Polemik tafsir di antara Kaum Tua dan Kaum Muda di Kelantan*. Dimuat turun daripada <http://www.al-ahkam.net/home/content/polemik-tafsir-di-antara-kaum-tua-dan-kaum-muda-di-negeri-kelantan>.
- Ahmad Ibrahim & Mahmud Saedon. (1990). “*Islamization of the Malay Archipelago and the impact of al-Shafiis Madhhab on Islamic teachings and legislation in Malaysia*”. Research Papers of the Symposium on the Commemoration of the Twelfth Centenary of the Death of Imam al-Shafii, Kuala Lumpur, Malaysia, 13-15 August, ISESCO.
- Ahmad Jelani. 1989. *Sistem pendidikan Melayu (Islam) tradisional merujuk kepada sistem pendidikan pondok di Kedah: Asal usul dan perkembangan hingga 1957*. Tesis Ijazah Sarjana Pendidikan Universiti Sains Malaysia, Pulau Pinang.
- Ahmad Munawar Ismail & Kamarul Azmi Jasmi. (2016). *Akidah dan akhlak dalam pendidikan Islam*. Penerbit UTM Press.
- Ahmad Shahbari Salamon. (1988). *Azhar and politics*. Kuala Lumpur: Dewan Pustaka Fajar.
- Ahmad Zaini. (2014). Dakwah melalui media cetak. *AT-TABSYIR, Jurnal Komunikasi Penyiaran Islam*. Vol. 2, No. 2. Ms. 59-75. Dimuat turun daripada <file:///C:/Users/end%20user1/Downloads/500-1918-1-PB.pdf>.
- A.K.M. Ayyub. (1994). *Faham Tahawiyah*. Dlm. *Sejarah Islam dari segi falsafah*. Jilid 1. KL: DBP.
- Alias Azhar & Mohd Shauki Muhammad Baderuddin. (2018). Prosedur istinbat dan pewartaan fatwa ajaran sesat di negeri Kedah: Satu tinjauan. *Journal of Fatwa Management and Research Special Edition*. Ms. 86-99. Dimuat turun daripada <http://repo.uum.edu.my/26421/1/SeFPIA%202018%2086%2099.pdf>.
- Al-Amidi, Saif al-Din Abi al-Hasan ‘Ali ibn Abi ‘Ali. (2005). *Al-ihkam fi usul al-ahkam*. Ed. 5. Beirut: Dar al-Kutub al-‘Ilmiyah.
- Al-Asbahani, Abu Nu’aim Ahmad ibn ‘Abd Allah. (2010). *Hilyat al-auliya’ wa tabaqatu asfiya*. Beirut: Dar al-Fikr.

- Al-Asfarayini, Abi al-Muzaffar Tohir bin Muhammad. (2008). *Al-tabshir fi al-din*. Beirut: Dar Ibn Hazm.
- Al-Attas, Syed Muhammad Naquib. (1986). *A commentary on the hujjat al-siddiq of Nur al-Din al-Raniri*. Kuala Lumpur: Ministry of Culture.
- _____. (1972). *Islam dalam sejarah dan kebudayaan Melayu*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- _____. (1963). *Some aspects of sufism as understood and practiced among the Malays*. Singapore: Malaysian Sociological Institute.
- Al-Baghdadi, ‘Abd al-Qahir ibn Tahir. (2001). *Al-farq bain al-firaq*. Beirut: Dar al-Ma’rifah.
- Al-Banjari, Huessein Nasir. (t.t.). *Hidayat al-Sibyan*. Surabaya: Bakul Indah.
- Al-Darimi, ‘Abd Allah ibn ‘Abd al-Rahman. (2005). *Sunan al-darimi*. Beirut: Dar al-Fikr.
- Al-Dzhahabi, Imam Muhammad al-Dimashqi. (2011). *Siyar a’lamin nubala*. Syu’aib al-Arnauth (tah). Cet. 12. Beirut: Mu’asasah ar-Risalah.
- Al-Firuzabadi, Muhammad ibn Ya’qub. (1993). *Al-qamus al-muhit*. Beirut: Mu’assasat al-Risalah.
- Al-Fasi, Taqi al-Din Muhammad ibn Ahmad. (1985). *Al-Iqd al-thamin fi ta’rikh al-bilad al-amin*, Beirut: Maktabat al-Risalah Al-Halabi.
- Al-Hakim al-Naisaburi, Abu ‘Abd Allah Muhammad b. ‘Abd Allah. (2010). *al-mustadrak ‘ala al-sahihain* (terj.) Ali Murtado. Jakarta: Pustaka Azzam.
- Al-Haitami, Ibn Hajar. (1992). *Tathhir al-jinan wa al-lisan ‘an thalab Mu’awiyah ibn Abi Sufyan*. Tanta: Dar al-Sahabah li al-turath.
- Al-Mubarakfuri, Abu al-Ala Muhammad Abdurrahman, (t.t). *Tuhfah al-ahwadzi*, Beirut: Dar al-Kutub al-’Ilmiyah.
- Al-Lalika’i, Abu al-Qasim Hibah Allah ibn al-Hasan b. Mansur al-Tabari. (2001). *Sharh usul i’tiqad ahl al-sunnah wa al-jama’ah*. Jil 1. Iskandariah: Dar al-Basirah.
- AllyMahdie. (2017). *Tasauf lebih kotoq dari ayaq acaq*. Dimuat turun daripada <https://www.youtube.com/watch?v=DvoNif3BaV4>.
- Al-Mandili, Abdul Kadir. (1959). *Sinar matahari buat penyuluh kesilapan Abu Bakar al-Ashaari*. Misr: Matba’ah al-Anwar.
- Al-Mun`im, Mahmud `Abd al-Rahman `Abd (t.t), *Mu`jam al-mustalahat wa alfaz al-fiqhiyyah*. Jil. 1. Kaherah: Dar al-Fadilah.

- Al-Nawawi, al-Imam Muhyi al-Din Abu Zakariya Yahya. (2021). *Aqidah Ahli Sunnah menurut al-imam al-Nawawi*. (terj.) Mohd Saiful Aqil Naim. Nizamiyyah Publication.
- Al-Qaradhawi, Yusuf. (2014). *Merungkai pertelingkahan isu akidah antara salaf dan Khalaf (Terj.)*. PTS Islamika Sdn Bhd: Selangor.
- _____. (2014). *Isu akidah antara Salaf dan Khalaf*. KL: PTS Publications.
- Al-Quran dan Terjemahan Rasm Uthmani.
- Al-Razi, Muhammad Abu Bakr. (1986). *Mukhtar al-sihhah*. Beirut: Maktabah Lubnan.
- Al-Sakhawi, Syams al-Din. (1957). *Tuhfat al-lathifah fi tarikh al-madinat al-syarifah*. Kairo: Mathba'at al-Sunnat al-Muhammadiyah.
- Al-Shatibi, Abu Ishaq Ibrahim b. Musa b. Muhammad. (1988). *al-i'tisam*. Beirut: Dar al-Kutub al-'Ilmiyah.
- Al-Siba'i, Mustafa. (1985). *Al-sunnah wa makanatuha fi al-tashri' al-islami*. Beirut: al-Maktab al-Islami.
- Al-Tabari, Abi Ja'far Muhammad. (1982), *Tahdhib al-athar*. al-Qahirah: Matba'ah al-Madani.
- Al-Tirmidhi (t.t.). *Sunan al-tirmidhi*, Jil. 4. Beirut: Dar Ihya' al-Turath al-'Arabi.
- Amaludin Ab. Rahman, Zaid Ahmad, Sarjit Singh Darshan Sing, Lee Yok Fee, Muhamad Nazri Lokman & Noor Asyikin Harun. (2011). Persepsi dan kefahaman masyarakat bukan Islam terhadap Islam Hadhari. *Jurnal Hadhari 3 (2) (2011)*. Ms. 63-82.
- Anas Burhanuddin. (2018). *Sifat istiwa' Allah di atas 'Arsy*. Dimuat turun daripada <https://muslim.or.id/56-sifat-istiwa-allah-di-atas-arsy.html>
<https://muslim.or.id/56-sifat-istiwa-allah-di-atas-arsy.html>.
- Anhar Opir. (2018). *Analisis fatwa berkaitan fahaman dan pemikiran agama*. Dimuat turun daripada http://www.islam.gov.my/images/BPUU/KERTAS_KERJA_SEMINAR_2018/pdf.
- Anwar Zainal Abidin. (2006). *Pendidikan masyarakat Islam di Terengganu sebelum abad ke-20m*. Dlm Prosiding Nadwah Ulama Nusantara III Ketokohan dan Pemikiran Ulama Melayu. Bangi: FPI UKM.
- Arfriani Maifizar, Kamaruddin M.Said & Rahimah Embong. (2017). *Peranan ulama dan umara dalam memartabatkan syariat Islam di Aceh*. Proceeding Of International Conference On Empowering Islamic Civilization pada 7-8

OKTOBER 2017. Dimuat turun daripada https://www.unisza.edu.my/icic2017/images/55_Afriani_Kamaruddin_Rahimah_Embong_Peranan_Ulama_dan_Umara_dalam_Memartabatkan_Syariat_Islam_di_Aceh.pdf.

- Arnold, T. W. (1970). *The preaching of Islam*. Lahore: Ashraf Publication.
- Ary, D., L.C. Jacobs & A Razavieh. (2002). *Introduction to research in education*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Asep Syamsul M Romli. (2013). *Komunikasi dakwah: Pendekatan praktis, Indonesia*. Dimuat turun daripada <http://www.romeltea.com>.
- Asyraf Wajdi Dusuki. (2016). *Institusi pengajian pondok benteng akidah Ahli Sunnah Wal Jamaah*. Dimuat turun daripada <https://sarawakvoice.com/2016/09/07/institusi-pengajian-pondok-benteng-akidah-ahli-sunnah-wal-jamaah/>.
- Astroawani.com. (2015). *KPN: Pendedahan syiah untuk keselamatan negara*. Dimuat turun daripada <http://www.astroawani.com/berita-malaysia/kpn-pendedahan-syiah-untuk-keselamatan-negara-26881/>.
- Auni Abdullah. (1991). *Islam dalam sejarah politik dan pemerintahan di Alam Melayu*. Kuala Lumpur: Nurin Enterprise.
- Awang Yahya bin Haji Ibrahim. (2000). *Sejarah dan peranan institusi-institusi Melayu Islam beraja (mib)*. Pusat Dakwah Islamiah, Kementerian Hal Ehwal Ugama, Negara Brunei Darussalam, Cet.1.
- Azirah Hashim. (2008). *How to write a thesis, the thesis writing journey from start to finish*. Kuala Lumpur: Universiti Malaya Press.
- Azman Ab Rahman, Mohammad Naqib bin Hamdan, Wan Mohd Fazrul Azdi Wan Razali, Muhammad Yusuf Khalid, Robiatul Adawiyah Mohd@Amat & Ahmad Najaa' bin Mokhtar. (2015). *Kefahaman masyarakat Islam terhadap konsep Ahli Sunah wal Jamaah: Kajian di Negeri Sembilan*. Dimuat turun daripada https://www.academia.edu/26927139/KEFAHAMAN_MASYARAKAT_ISLAM_TERHADAP_KONSEP_AHLI_SUNAH_WALJAMAAH_KAJIAN_DI_NEGERI_SEMBILAN.
- Azmul Fahimi Kamaruzaman. (2015). *Cabaran transformasi pengajian Islam*. Berita Harian Online. Dimuat turun daripada <https://www.bharian.com.my/taxonomy/term/61/2015/04/46891/cabaran-transformasi-pengajian-islam>.
- Azyumardi Azra. (1994). *Jaringan ulama timur tengah dan kepulauan Nusantara abad xvii dan xviii*. Bandung: Penerbit Mizan.

- Bernama. (2016). *Pendakwah yang ingin berceramah di Johor perlu dapat tauliah MAINJ-Sultan Johor*. Dimuat turun daripada <http://www.astroawani.com/berita-malaysia/pendakwah-yang-ingin-berceramah-di-johor-perlu-dapat-tauliah-mainj-sultan-johor-96002>.
- Bukhairi Hasan & Rusyaidi Wafiq. (2018). *Sejarah pertembungan kaum tua dan kaum muda di Malaysia*. Dimuat turun daripada https://www.academia.edu/41250475/SEJARAH_PERTEMBUNGAN_KAUM_TUA_DAN_KAUM_MUDA_DI_MALAYSIA.
- Burhanuddin Ibrahim Muhammad. (1990). *Al-maqshad al-arsyad fi dzikr ashhab al-imam ahmad*. Cet. I. Riyadh: Maktabah ar-Rusyd.
- Burton, Greg. (1999). *Gagasan Islam liberal di Indonesia : pemikiran neo-modernisme Nurcholish Madjid, Djohan Effendi, Ahmad Wahib dan Abdurrahman Wahid*. Jakarta: Paramadina.
- Coleman, James. (1958). Relational analysis: The study of social organization with survey method. *Jurnal of Human Organization*. vol.17. Ms. 28-36.
- Copi, I. M.; Cohen, C.; Flage, D. E. (2007). *Essentials of logic (Second ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Daud bin Abdullah al-Fathoni. (t.t.). *Furu' al-masail*. Jil. 1. Pulau Pinang: Darul Maaruf.
- Drewes, G.W.J. (1968). *New light on the coming of Islam to Indonesia*. BRILL.
- e-SMAF. (2015). *Shiah di Malaysia*. Dimuat turun daripada <http://e-smaf.islam.gov.my/e-smaf/index.php/main/mainv1/fatwa/pr/10011>.
- Editor YADIM. (2019). *Pembaharuan Yayasan Dakwah Islamiah Malaysia*. Dimuat turun daripada <https://www.YADIM.com.my/v2/pembaharuan-yayasan-dakwah-islamiah-malaysia/>.
- epondok. (2010). *Pondok Bustanul 'Arifin, Selangor*. Dimuat turun daripada <https://epondok.wordpress.com/2010/08/27/pondok-bustanul-arifin-selangor/>.
- Engku Ahmad Zaki Engku Alwi. (2007). Kajian ajaran sesat dalam pengajian Islam: satu sorotan. *Jurnal Usuluddin, Bil 26*. Ms. 1-22.
- _____. (2007). Cabaran-cabaran semasa umat Islam dan penyelesaiannya menurut agama. *Malaysian Journal of Social Administration, Volume 4*. Ms. 39-57.
- Ezad Azraai Jamsari, Zamri Arifin, Nik Mohd Rahimi Nik Yusoff, Kamaruzaman Yusoff, Farid Mat Zain & Wan Kamal Mujani. (2009). Pendidikan Islam di Kelantan: Satu kajian bibliografi dan anotasi terhadap beberapa sumber terpilih di Jabatan Pengajian Arab dan Tamadun Islam FPI UKM (1974-2006). Dlm *Dunia Melayu dan Islam Satu Wacana (sunt.)*. Bangi: ATMA.

- Ezad Azraai Jamsari, Mohd Al Adib Samuri, Salmy Edawati Yaacob, Noor Aziah Mohd Awal, Izhar Ariff, Mohd Kashim Mohamad Zulfazdlee dan Abul Hassan Ashari. (2011). Penetapan mazhab Ahli Sunnah wa al-Jamaah sebagai definisi Islam di Malaysia: Hak penyebaran agama bagi kumpulan agama minoriti. *Jurnal Undang-Undang Dan Masyarakat*, 15. Ms. 31-42. Dimuat turun daripada <http://journalarticle.ukm.my/3324/>.
- Fadil Ibn Ahmad. (2014). *Dakwah online: Asyiknya meraup pahala di dunia maya*. Indonesia:PT Mizan Pustaka.
- Faisal Tehrani. (2011). *Sejarah alternatif dalam ta'zīyah (Iran) dan boria (Pulau Pinang): Upaya pemugaran sejarah yang dinafi penguasaan*. Dimuat turun daripada <http://boria-kita.blogspot.com/2010/10/artikel-dari-faisal>.
- Faisal Nasar Madi. (2011). "*Konsep Imamah menurut Syi'ah Ithna Asyariyyah dan pandangan Ahl Al-Sunnah Wa Al-Jama'ah terhadapnya: Kajian terhadap karya karya terpilih berbahasa Indonesia*". Tesis Doktor Falsafah, Jabatan Akidah dan Pemikiran Islam, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Kuala Lumpur, 2011.
- Fadhlullah Jamil. (2010). *Islam dan idealisme zaman moden: krisis dan ancaman*. Shah Alam, Selangor: Karisma Publications Sdn Bhd.
- Farahwahida Mohd. Yusof, Sharifah Munirah Timmiati, Nur Raihan Nordin, Aminuddin Ruskam, Azmi Shah Suratman, Mohd. Nasir Ripin. (2008). *Kaedah penyelesaian dalam menangani pertukaran agama di kalangan masyarakat Melayu-Islam di Johor, Selangor dan Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur*. Project Report. Centre for Islamic Studies and Social Development, Skudai, Johor. (Unpublished). Dimuat turun daripada <http://eprints.utm.my/id/eprint/7864/>.
- Farid Ahmad Okbah. (2009). *Islam Liberal*. Dimuat turun daripada http://alislam.com/index.php?option=com_content&task=view&id=41&Itemid=10.
- Farid Mat Zain, Ezad Azraai Jamsari, Hakim Zainal, Zamri Arifin & Anwar Fakhri Omar. (2016). *Ulama Patani ketokohan dan keilmuan*. Bangi: Penerbit UKM.
- Fatimi, S.Q. (1963). *Islam comes to Malaysia*. Singapore: Malaysian Sociological Research Institute.
- Garcia, John David. (1971). *The moral society*. New York: The Julain Press Inc.
- Ghazali Sulaiman. (2007). *Media komunikasi Islam*. Dlm S. Salahudin Suyurno, Huzaimah Hj Ismail & Aini Faezah Ramlan (pnyt). Shah Alam: UITM.
- Gruber, H. (1910). Liberalism. *The catholic encyclopedia*. New York: Robert Appleton Company.

- Gullick, J.M. (1987). *Malay society in the late nineteenth century*. Singapore: Oxford University Press.
- Hafiz Firdaus Abdullah. (2009). *Membongkar aliran Islam Liberal*. Dimuat turun daripada <http://hafizfirdaus.com>.
- Hafiz Zakariya. (2019). Sumbangan gerakan islah terhadap perkembangan nasionalisme dan pendidikan Islam di Tanah Melayu. *International Journal of Heritage, Art and Multimedia*. Volume 2, Issues 7. Ms. 12-23. Dimuat turun daripada <http://www.ijham.com/PDF/IJHAM-2019-07-12-02.pdf>.
- Hamdan Hassan. (1985). *Thariqat Ahmadiyah di Malaysia*. Tesis Ph.d. KL: Universiti Malaya.
- Hamka. (1997). *Sejarah umat Islam*. Singapura: Pustaka Nasional.
- _____. (1985). *Tafsir al-azhar juzu' 18*. Jakarta: Pustaka Panjimas.
- Harian Metro. (2017). *Guna sistem kelas enam peringkat*. Edisi 6 Jun 2017. dimuat turun daripada <https://www.pressreader.com/malaysia/harian-metro/20170606/282076276836595>.
- Haron Din. (2015). *Manusia dan Islam*. Selangor: PTS Publishing House.
- Harussani Zakaria. (2006). *Bahaya Islam Liberal dan Progesif*. Dlm. Berita Harian online. Dimuat turun daripada http://ww1.utusan.com.my/utusan/info.asp?y=2006&dt=0613&pub=Utusan_Malaysia&sec=Dalam_Negeri&pg=dn_07.htm.
- Hasan Ayyub. (2003). *Tabsith al-'aqaid al-Islamiyyah*. Mesir: Dar al-Salam.
- Hasan Madmarn. (1999). *The pondok and madrasah in Patani*. Bangi: UKM.
- Hasnan Kasan & Mohamad Taha. (2002). Peranan raja dan bangsawan Melayu dalam mengembangkan Islam di Tanah Melayu abad ke-19: Penilaian menurut siyasah syar'iyah. *Jurnal Sari*. Vol. 20. Ms. 85-95.
- Hasrizal Abdul Jamil. (2006). *Dakwah Badiuzzaman Said al-Nursi*. Kertas kerja Seminar Di Ambang Keruntuhan Uthmaniyyah: Pengajaran Buat Ummah. Dimuat turun daripada <https://muhdhazrie.wordpress.com/2009/08/19/badiuzzaman-said-nursi/>.
- Hassan Omar. (2021). *Waspada gerakan fahaman sesat*. Dlm Harian Metro 10/12/2021. Dimuat turun daripada <https://www.hmetro.com.my/mutakhir/2021/12/787009/waspada-gerakan-fahaman-sesat>.
- Hussin Bin Salamon, Mohd Ismail Mustari Karjo, Ahmad Kilani, Kamarul Azmi Jasmi & Sayed Mahussain bin Sayed Ahmad. (2003). *Kesan perbezaan aliran mazhab terhadap kesatuan masyarakat Islam: Satu kajian kes ke atas*

kakitangan Universiti Teknologi Malaysia (UTM). Dimuat turun daripada https://www.researchgate.net/publication/293097570_Kesan_Perbezaan_Aliran_Mazhab_Terhadap_Kesatuan_Masyarakat_Islam_Satu_Kajian_Kes_Ketas_Kakitangan_Universiti_Teknologi_Malaysia_UTM.

H.M. Rasjidi. (1972). Kata Pengantar. Dlm Harun Nasution, *Teologi Islam: Aliran-aliran, sejarah, analisa, perbandingan*. Jakarta: Penerbitan Universitas Indonesia.

Hurgronje, C. Snouck. (2007). *Mekka in the latter part of the 19th century. Daily life, customs and learning, the Moslims of the East-Indian-archipelago*. Leyden: Brill.

Huzaimah Ismail. (1997). Islam di Alam Melayu. *Jurnal Tasawwur Islam, Jilid. 3*.

Ibn ‘Abd al-Barr. (1387/1967). *At-tamhid li Ibn ‘Abd al-Barr*, ed. Mustafa ‘Alawi. Maroko: Wizarah ‘Umum al-Auqaf.

Ibn Abi Ya’la, Abu Husain Muhammad bin Muhammad & Ibn Rajab, Zainuddin Abu al-Farj Abd. Rahman bin Syibuddin Ahmad bin Rajab Abd. Rahman al-Baghdadi. (2004). *Tabaqat al-Hanabila*. Beirut: Dar al Ma’rifah.

Ibn al-Athir, ‘Izz al-Din Abu. (2002). *Al-kamil fi al-tarikh*. Beirut: Dar al-Ma’rifah.

Ibn al-Jauzi, Abu al-Faraj ‘Abd al-Rahman bin ‘Ali. (2005). *Talbis iblis*. Beirut: Dar Ibn al-Hazm.

Ibn Hajr al-‘Asqalani, Ahmad ibn ‘Ali. (2010). *Fathul Bari: Syarah shahih al-bukhari*. Jakarta: Pustaka Imam Asy-Syafii.

Ibn Hazm, ‘Ali bin Ahmad. (2007). *Al-fasl fi al-milal wa al-ahwa’ wa al-nihal*. Beirut: Dar al-Kutub al-‘Ilmiyah.

Ibn Manzur, Jamal al-Din Muhammad Mukarram. (2012). *Lisan al-‘Arab*. Al-Riyad: Dar ‘Alam al-Kutub.

_____. (1988). *Lisan al-‘Arab al-Muheet*. Bairut: Dar al-Jail.

Ibn Qayyim Al-Jauziyah, Muhammad ibn Abi Bakr. (2006). *I’lam al-muwaqqi’in*. Al-Qahirah: Dar al-Hadith.

Ibn Taimiyah, Ahmad b. ‘Abd al-Halim. (2007). *Mukhtasar minhaj al-sunnah al-nabawiyah*. Al-Riyad: Kunuz Ishbiliya.

_____. (2006). *Majmu’ah al-Fatawa*. Al-Qahirah: Dar al-Hadith.

Ibrahim Abu Bakar. (1994). *Islamic modernism in Malaya: The life and thought of Sayid Syekh al-Hadi 1867-1934*. Kuala Lumpur: University of Malaya Press.

- Ibrahim 'Abd al-Rahim. (2006). *Al-siyasah al-syar'iyah*. Kaherah: Dar al-Nasr.
- Ibrahim Ismail. (1987). *Sejarah Kedah sepintas lalu*. Jitra: Jawatankuasa penerbitan UUM.
- Ibrahim Majdi Mohamad Kamil & Mohd Kamil Ab. Majid. (2019). *Sejarah perkembangan pengaruh ideologi kaum muda dalam konteks politik Islam di Malaysia*. 2nd World Conference on Islamic History and Civilization 2019, KL. Dimuat turun daripada https://www.researchgate.net/publication/338037139_SEJARAH_PERKEMBANGAN_PENGARUH_IDEOLOGI_KAUM_MUDA_DALAM_KONTEKS_POLITIK_ISLAM_DI_MALAYSIA.
- Idris Awang. (2009). *Penyelidikan ilmiah amalan dalam pengajian Islam*. Shah Alam Selangor: Penerbit Kamil & Shakir Sdn. Bhd.
- Idris Zakaria. (2015). *Liberalisma Pluralisma*. Pulau Pinang: Jabatan Mufti Negeri Pulau Pinang.
- IKIM. (2014). *Pengenalan*. Dimuat turun daripada <http://www.ikim.gov.my/index.php/ms/info-korporat/maklumat-asas/pengenalan>.
- _____. (2014). *Fungsi, visi, misi dan nilai*. Dimuat turun daripada <https://www.ikim.gov.my/index.php/fungsi-visi-misi-nilai/>.
- Ishak Mohd Rejab. (1983). *Peranan ulama dalam masyarakat di Kedah dengan diberi penekanan kepada Tuan Hussein bin Muhammad Nasir al-Mas'udi dan haji Wan Sulaiman Wan Sidek*. Dlm Negeri Kedah Darul Aman (selenggara: Mohd Nor Salleh), Alor Setar: Majlis Kebudayaan negeri Kedah.
- Ismail Che Daud. (2001). *Tokoh-tokoh ulama Semenanjung Melayu (1)*. Kota Bharu: Majlis Ugama Islam dan Adat Istiadat Melayu Kelantan.
- Ismail Hamid. (1983). *The Malay Islamic hikayat*, Monograf 1. Bangi: UKM Institut Bahasa.
- Ismail Salleh, (1996). *"Islam di Kedah"*. Dalam Dokumentasi: Konvensyen Sejarah Kedah, (Selenggara: Mohd. Nor Salleh), Alor Setar: Majlis Kebudayaan Negeri Kedah.
- JAINS. (2018). *Portal Jabatan Agama Islam Negeri Selangor*. Dimuat turun daripada <https://www.jais.gov.my/v2/index.php>.
- Jabatan Mufti Negeri Perak. (2016). *Seminar memperkasa akidah Ahlus Sunnah Wal Jamaah menghadapi cabaran ummah*. Dimuat turun daripada <http://Mufti.perak.gov.my/arkib-berita-tahunan/80-berita/berita-2016/528-seminar-memperkasa-aqidah-ahlus-sunnah-wal-jamaah-menghadapi-cabaran-ummah>.

- Jahid Sidek. (2016). *Strategi memasyarakatkan tarekat dalam kehidupan moden*. Simposium Tarekat Tasawuf 2016 Sempena Zikir Perdana Sedunia Pertubuhan Tarekat Muktabar Malaysia (Pertama). 21 Mei 2016, Putrajaya, Malaysia.
- JAKIM. 2010. *Penjelasan ciri-ciri utama ajaran sesat*. Kuala Lumpur: Jabatan Kemajuan Islam Malaysia.
- Jalal Muhammad Musa. (1975). *Nasy'at al-asy'ariyyah wa tathawwuruha*. Beirut: Dar al-Kutub al-Lubnani.
- Jamaluddin Hasyim. (2011). *Kitab al-sirat al-mustaqim karangan Shaykh Nur Al-Din Al-Raniri (kitab al-Taharah dan al-Salah): Teks dan analisis*. Tesis Ph.D UM. Dimuat turun daripada https://www.researchgate.net/publication/328619794_KITAB_AL-SIRAT_AL-MUSTAQIM_KARANGAN_SHAYKH_NUR_AL-DIN_AL-RANIRI_KITAB_AL-TAHARAH_DAN_AL-SALAH_TEKS_DAN_ANALISIS.
- Jasni Sulong. (2016). Pemeliharaan akidah Islam: Analisis daripada sudut penguatkuasaan undang-undang dan fatwa ii Pulau Pinang. *Jurnal Afkar Vol. 18 Special Issue*. Ms. 1-34.
- JAWI. (2018). *Portal Jabatan Agama Islam Wilayah Persekutuan*. Dimuat turun daripada <https://www.jawi.gov.my/index.php/my/>.
- Johari Mat. (1997). Ahl al-Sunnah wa al-Jamaah: Satu pengenalan. *Jurnal Usuluddin. Vol. 6 (1997)*. Ms. 1-22.
- Johns, A.H. (1984). *"Islam in the Malay world: An exploratory survey with some reference to Qur'anic exegesis"*. Dlm Israeli, Raphael; Johns, H. Anthony (ed.), *Islam in Asia, Vol II, Southeast and East Asia*, The Magnes Press, Jerusalem: The Hebrew University.
- Jurnal Malaysia Pencetus Minda. (2014). *Yayasan pembangunan pondok Malaysia martabatkan pendidikan sekolah pondok*. Dimuat turun daripada <http://www.jurnalmalaysia.com/?p=3119>.
- Kamarudin Salleh & Sharafuddin Zainal Ariffin. (2017). *Ajaran (Sesat) Harun Bin Mat Saat: Analisis ajaran, perkembangan dan pengaruhnya di Kuantan, Pahang*. Proceedings of the International Conference on Islam, Development and Social Harmony in Southeast Asia 2017. Bangi: FPI UKM.
- Kamus Dewan. (2010). *Edisi keempat*. KL: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Katalog KHAZANAH FATHANIYAH. (2013). *Senarai kitab rumi (kitab jawi yang ditransliterasi ke rumi)*. Dimuat turun daripada <http://katalog-khazanahfathaniyah.blogspot.com/2013/11/senarai-kitab-rumi-kitab-jawi-yang.html>.

- Khairulnizam Mat Karim. (2005). *Realiti aplikasi dialog antara agama di Malaysia: Kajian terhadap Inter-Faith Spiritual Fellowship (INSaF) dan Pusat Dialog Peradaban, Universiti Malaya*. Tesis Ijazah Sarjana, Jabatan Akidah dan Pemikiran Islam, Universiti Malaya.
- Khalid Sindawi. (2004). Fatima's book: A Shi'ite Quran? *Rivista Degli Studi Orientali Nuova Serie, Vol. 78*. Ms. 57-70. Dimuat turun daripada <https://www.jstor.org/stable/41913166>.
- Khalif Muammar. (2009, September 4). *Akar pemikiran Islam Liberal*. Dimuat turun daripada <http://khairaummah.com>.
- Khalim, Z., & Aminuddin, B. A. (2008). *Pengurusan tingkah laku remaja ke arah pemerkasaan pembangunan modal insan: Berdasarkan teori barat dan pendekatan Islam*. Prosiding Wacana Pendidikan Islam Peringkat Kebangsaan.
- Khusnul Hanafi & Mohd. Helmi Abd. Rahim. (2017). Penggunaan media sosial dan faktor-faktor yang mempengaruhi terbentuknya gerakan sosial oleh pemimpin pelajar universiti di bandar Pekan Baru, Riau, Indonesia. *Journal of Social Sciences and Humanities. Vol. 12, No. 2 (2017)*. Ms. 87-101. Dimuat turun daripada <https://ejournal.ukm.my/ebangi/article/viewFile/20396/6435>.
- Ku Muhammad Asmadi b. Ku Mohd Saad. (2010). *20 hujjah akidah Ahli Sunnah Waljamaah vs akidah sesat*. Selangor: Pustaka Al-Ehsan.
- Kuliah Baitur Rahmah. (2016). *Pengajian kitab Usul Tsalasah (12/11/16) ustaz Muhammad Asrie Sobri*. Dimuat turun daripada <https://www.youtube.com/watch?v=2Bs1STpBU0A>.
- Kurzman, Charles. (1998). *Introduction Liberal Islam and its Islamic context*. New York: Oxford University Press.
- Kerlinger, F.N. (2000). *Foundations of behavioral research (3rd ed.)*. Fort Worth, TX: Harcourt College Publishers.
- Latifah Arifin dan Mohd Aizat Shamsuddin. (2018). *Kerajaan perlu ambil berat persoalan mazhab*. Dlm BH Online. Dimuat turun daripada <https://www.bharian.com.my/rencana/agama/2018/08/456907/kerajaan-perlu-ambil-berat-persoalan-mazhab>.
- Lou Safi. (1998). *Asas-asas ilmu pengetahuan: Satu kajian perbandingan kaedah-kaedah penyelidikan Islam dan Barat*. Kuala Lumpur: The International Institute of Islamic Thought.
- Luqman Abdullah. (2018). *Perkembangan pendidikan Islam tradisional di Malaysia dalam membentuk identiti Melayu-Islam*. Seminar Hukum Islam Semasa Ke-9 Peringkat Kebangsaan 2018. Akademi Pengajian Islam, UM.
- M. Hamdan Basyar dan Erni Budiwanti. (1999). *Syah dalam kehidupan politik umat Islam Indonesia*. Indonesia: Lembaga Ilmu Pengetahuan.

- Maaneen, John Van. (1983). *Qualitative methodology*. Beverly Hill, California: Sage Publication.
- Ma'ruf, Naji. (1973). *Ulama al-nidhamiyyat wa madaris al-masyriq al-Islami*. Baghdad: Mathba'at al-Irsyad.
- Madrasah Tahfiz al-Quran al-Tanwiriah. (2019). *Senarai para alim ulama di Malaysia*. Dimuat turun daripada <https://www.facebook.com/MTAQTanwiriah/posts/senarai-para-alim-ulama-di-malaysiaambilah-keberkatan-ziarah-dan-menuntut-ilmu-d/2663118357084803/>.
- Mahfuzah Zohdi, Yusri Mohamad Ramli & Jaffary Awang. (2014). Peranan dan sumbangan JAKIM dalam dialog antara agama. *International Journal of Islamic Thought*. Vol. 6.
- Mahmood Zuhdi Abd Majid, 1997. *Pengantar undang-undang Islam di Malaysia*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Mahmud Saedon. 1990. *Undang-undang keterangan Islam*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Mahyudin Yahaya. (2001). *Islam di Alam Melayu*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- MAIS. (2015). *Ajaran sesat merungkai kekusutan & kecelaruan*. Shah Alam: Majlis Agama Islam Selangor.
- Malaysiakini (2015). 'Jamil Khir: Permohonan murtad 135 orang diluluskan'. Dimuat turun daripada <http://www.malaysiakini.com/news/166920>.
- Mardzelah Makhsin, Nurulwahida Hj Azid@Aziz, Mohd Aderi Che Noh & Mohamad Fadhli Ilias. (2016). Pengukuhan aqidah Ahli Sunnah Wa Al-Jamaah (ASWJ) dalam pendidikan Islam ke arah menangani gerakan Syiah di Malaysia. *Proceeding of the ICECRS*. Vol. 1, no. 1. Universitas Muhammadiyah Sidoarjo. Dimuat turun daripada <http://ojs.umsida.ac.id/index.php/icecrs/article/view/499>.
- Marzuki Mohamad. (2008). *Manifestasi Islam Liberal di Malaysia: Dimensi politik dan undang-undang*. Seminar Pemikiran Islam Peringkat Kebangsaan 2008 anjuran Persatuan Ulama Malaysia pada 24 Ogos 2008.
- Masakaree Ardae @ Nik Muhammad Syukri Nik Wan. (2019). Sejarah pembahagian tauhid rububiyah, tauhid uluhiyyah, dan tauhid asma wa sifat. *Journal of Islamic Studies in Indonesia and Southeast Asia*. Volume 4(1). Ms. 17-34.
- Mashitah Ramli & Azian Ali. (2015). Sejarah (tipologi) penginstitutionan sekolah agama di Malaysia: Satu analisis perbandingan di YIK dan JAIS. *Journal Al-Muqaddimah*. Vol 3(3). Ms. 50-65.

- Masitah Esa, Amini Amir Abdullah & Siti Suhaila Ihwani. (2017, December). Metodologi dakwah Yayasan Dakwah Islamiah Malaysia (YADIM) kepada masyarakat: Satu tinjauan awal, *Tinta Artikulasi Membina Ummah* 3(2). Ms. 26-37. Dimuat turun daripada <http://www.journaltamu.com/wp-content/uploads/2018/04/TAMU-Vol-32-December-2017-3.pdf>.
- Masyhurah Mohamad Rawi, Harun Baharudin, Maimun Aqsha Lubis, Siti Aisyah Romli. (2015). *Institusi pondok dalam sistem pendidikan Islam di Malaysia*. Dimuat turun daripada <https://www.researchgate.net/publication/301788262>.
- Masyudi Muchtar. (2007). *Aswaja an-nahdhiyah*. Surabaya: Khalista.
- Matheson, V. and Hooker, M.B. 1988, "Jawi literature in Patani: The maintenance of an Islamic tradition". Dlm *Journal of the Malaysian Branch, Royal Asiatic Society*, vol. 61, no. 254.
- Mc. Donell, Mary Byrne. (1986). *The conduct of hajj from Malaysia and its socio-economic impact on Malay society: A descriptive and analytical study, 1968-1981*. Unpublished Doctoral Dissertation. Columbia University.
- Md Sidin Ahmad Ishak & Mohammad Redzuan Othman. (2000). *The Malays in the middle east: With a bibliography of Malay printed works published in the middle east*. KL: Penerbit UM.
- Media Sunnah Malaysia. (2018). *Daurah kitab Tauhid (siri 1) - ustaz Muhammad Asrie Sobri*. Dimuat turun daripada https://www.youtube.com/watch?v=oyiBAhV_Wwc.
- Mir Valiuddin. (1994). *Aliran Muktaẓilah*. Dlm Sejarah Islam Dari Segi Falsafah. Jilid 1. KL: Dewan Bahasa Pustaka.
- Mohamad Hilmie Mat Daud & Mohd Zain Mubarak. (2019). Amalan pengurusan wakaf di majlis agama Islam negeri Pulau Pinang (MAINPP). *LABUAN E-JOURNAL OF MUAMALAT AND SOCIETY*. Dimuat turun daripada <file:///C:/Users/end%20user1/Downloads/2534-Article%20Text-8697-1-10-20200809.pdf>.
- Mohamad Kamil Abdul Majid et.al. (2006). *Islam Liberal tafsiran agama yang kian terpesong*. Selangor: Karya Bestari.
- Mohamad Khadafi Haji Rofie'i, Shukri Ahmad, Mohd Akram Dato' Dahaman, Kamaruddin Ngah, Sobihatul. (2018). Indeks pemetaan ASWJ di Malaysia. *JURNAL SULTAN ALAUDDIN SULAIMAN SHAH SPECIAL ISSUE (2018)*. Ms. 618-631. Dimuat turun daripada http://journal.kuis.edu.my/jsass/images/speciallissue2018/jsass_khas02_047_khadafi.pdf.
- Mohamad Zamri Mohamed Shapik. (2013). *Jenayah riddah di Malaysia: Cadangan penyelesaian berasaskan maqasid al-syariah, undang-undang syariah di Malaysia*. Selangor: Persatuan Ulama Malaysia.

- Mohamed Azam Mohamed Adil. (2009). *Isu murtad: mengikut tafsiran perlembagaan persekutuan dan undang-undang sedia ada*. Muzakarah Pakar Isu Murtad, anjuran Pejabat Mufti Negeri Selangor pada 2 Julai 2009.
- Mohamed Fairouz Mohamed Fathillah, Maad Ahmad, Muhammad Yosef Niteh, Muhammad Yusuf Marlon Abdullah, Mohd Shairawi Mohd Noor. (2020). Persepsi terhadap akidah Ahli Sunah Waljamaah: Kajian ajaran Syiah di Negeri Kedah. *Jurnal Umran* 7(1). m/s 48-69.
- Mohamed Fairouz Mohamed Fathillah, Norasiah Mohammad, Muhammad Faiz Mukmin Bin Abdul Mutalib, Mohd Shairawi Mohd Noor, Hamzah Bin Omar. (2020). Amalan Syiah: Kefahaman dalam kalangan pelatih institut pendidikan guru di Selangor. *e-JURNAL PENYELIDIKAN DAN INOVASI*, Vol. 7 No.2. Ms 156-182. Dimuat turun daripada <http://rmc.kuis.edu.my/jpi/wp-content/uploads/2020/11/10a.pdf>.
- Mohamed Hafiz b. Mohamed Nordin. (2009). *Jejak-jejak Islam Liberal serta cabarannya terhadap umat Islam di Malaysia*. Dimuat turun daripada <http://skwad.wordpress.com>.
- Mohamed Hanipa Maidin. (2009). *Berdialog dengan golongan Islam Liberal*. Harakah, edisi 27-29 November.
- Mohammad Redzuan Othman. (2005). *Islam dan masyarakat Melayu peranan dan pengaruh timur tengah*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- _____. (2007). *Masjid al-Haram sebagai sebuah institusi pengajian: Peranannya dalam perkembangan awal pendidikan dan intelektualisme Melayu*. Dlm. Farid Mat Zin (ed.), *Islam di Tanah Melayu Abad Ke-19*. Shah Alam: Karisma Publication.
- Mohammed al-Sulami. (2018). *Exporting Iran's revolution: A pleasant euphemism for regional chaos*. Dimuat turun daripada <http://english.alarabiya.net/en/views/news/middleeast/2018/03/22/-Exporting-Iran-s-Revolution-A-pleasant-euphemism-for-regionalchaos.html>.
- Mohd Aizam Mas'ud. (2014). "Pendirian JAKIM mengenai beberapa isu akidah semasa". Seminar Pemurnian Akidah Islam: Harmonisasi Dalam Mazhab Akidah. Universiti Malaya.
- _____. (2009). *Fahami kewajaran fatwa Islam Liberal*. Dimuat turun daripada <http://www.JAKIM.gov.my>.
- Mohd Aizat Shamsuddin. (2018). *Pelajari fiqh akidah dan tasawuf serentak*. Dimuat turun daripada <https://www.bharian.com.my/rencana/agama/2018/09/471618/pelajari-fiqh-akidah-dan-tasawuf-serentak>.
- Mohd Akram bin Dahaman, Solahuddin bin Abdul Hamid & Noor Naemah binti Abdul Rahman. (2014). *Praktis metodologi penetapan fatwa oleh jawatankuasa Syar'iyah negeri Perlis (JSNP): Kajian berasaskan fatwa-*

fatwa tahun 1990-2000. Proceeding of the Social Sciences Research ICSSR 2014. 9-10 Jun 2014, Kota Kinabalu, Sabah.

- Mohd Azhar bin Bahari. (2012). *Abim 1971-2004: Kepimpinan, perjuangan dan pemikiran*. Tesis Phd. Pulau Pinang: Universiti Sains Malaysia.
- Mohd Effendy. (2019). Pendekatan taubat (istitabah) bagi kesalahan ajaran sesat di Baitul Iman, Selangor: Sorotan kes Abdul Kahar Ahmad. *Journal of Muwafaqat*. Vol. 2, No. 1. Ms. 1-15.
- Mohd. Faizal Harun. (2017). *Tasawuf dan tarekat sejarah perkembangan dan alirannya di Malaysia*. Sintok: UUM Press.
- Mohd Fauzi Hamat dan Mohd Sobri Ellias. (2011). *Perbezaan fahaman Syiah Imamiyyah dan Ahli Sunnah wal Jamaah*. Jabatan Agama Islam Selangor. Dimuat turun daripada https://www.academia.edu/5867986/JAIS_Perbezaan_Fahaman_Syiah_Imam_iyah_dan_ASWJ.
- Mohd Hilmi Bakar, Fatimah Tajudin, Rosdi Safian, Nor Raihan Abu Bakar. (2013). *Keberkesanan komunikasi dakwah: kajian analisis kandungan terhadap teks khutbah Jumaat Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM)*. Dimuat turun daripada https://www.academia.edu/5001969/keberkesanan_komunikasi_khutbah_jum_aat_kajian_struktur_isi_kandungan_khutbah.
- Mohd. Hisyam Abdul Rahim, Mikdar Rusdi & Syed Muhammad Dawilah al-Edrus. (2012). Umm al-barahin and its relation with Malay jawi books. *Journal of Techno Social*, Vol.4, no. 2. Ms 1-7.
- Mohd Jamil Mukmin. (2004). *Melaka pusat penyebaran Islam di Nusantara*. Institut Kajian Sejarah Dan Patriotisme Malaysia (IKSEP).
- Mohd Kamal Hassan. (1996). *Toward actualizing Islamic ethical and educational principles in Malaysia society: Some critical observations*. Kuala Lumpur: ABIM.
- Mohd Hizam Hanafiah. (2020). *Api dalam sekam*. Dimuat turun daripada <https://www.hmetro.com.my/addin/2020/05/583188/api-dalam-sekam>.
- Mohd Nakhaie Ahmad., (2013). *Aqidah dan cita-cita politik Khomainy berdasarkan karya-karyanya*. Kertas kerja dibentangkan di Seminar Mengenai Syiah anjuran MUAFAKAT, 8 September 2013, Kuala Lumpur.
- Mohd Nasir Masroom & Wan Ismail W Dagang. (2016). *Cabaran Islam Liberal kepada umat Islam*. Dimuat turun daripada https://www.researchgate.net/publication/315794934_Cabaran_Islam_Liberal_Kepada_Umat_Islam.

- Mohd Nizam Sahad. (2007). *“Pemikiran dan pemahaman masyarakat Melayu Kuala Lumpur terhadap persoalan Ilahiyat dalam akidah Ahl al-Sunnah Wa al-Jama’ah”*. Tesis kedoktoran, Jabatan Akidah dan Pemikiran Islam, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya.
- Mohd. Radzi Othman & O.K. Rahmat Baharuddin. (1996). *Gerakan pembaharuan Islam: satu kajian di Negeri Perlis dan hubungkaitnya dengan Malaysia*. Pulau Pinang: Penerbit Universiti Sains Malaysia.
-
- _____. (1991). *Gerakan pembaharuan Islam di negeri Perlis dan kaitannya dengan gerakan pembaharuan Islam di negeri-negeri lain*. Dlm. Malaysia: A Research to the University of Science, Malaysia.
- Mohd Rumaizuddin Ghazali. (2010). *Memperkasakan Ahli Sunnah Waljamaah di Malaysia*. Dimuat turun daripada <http://mohdsyahiran.blogspot.com/2010/08/memperkasakan-ahli-sunnah-waljamaah-di.html>.
- Mohd Samsuddin Harun & Azmul Fahimi Kamaruzaman. (2011). *Kemunculan budaya Syiah di Alam Melayu: Satu kajian awal*. Prosiding Nadwah Ulama Nusantara (NUN) IV. Ulama Pemacu Transformasi Negara. UKM: Bangi.
- Mohd Shauki Abdul Majid. (2017). *Mempertahan akidah ASWJ*. Dimuat turun daripada <https://www.utusan.com.my/rencana/utama/mempertahankan-akidah-aswj-1.540533>.
- Mohd Sopiee Shiddeq. (2015). Jenayah murtad di Malaysia: Permasalahan dari perspektif undang-undang Syariah. *Jurnal Undang-undang dan Masyarakat*. Ms. 9-16.
- Mohd Yusof. (1957). *Irshad al-ummah ila al-mazahib al-arba’iyyah*. Pulau Pinang: Majlis Agama Islam dan adat Istiadat Melayu.
- Mohd. Yusof Othman, Jawiah Dakir, Abd. Latif Samian, Mohd. Safar Hasim, Noor Aziah Mohd Awal, Shamsul Azhar Yahya, Rosilawati Mohd. Hanapi, Noralina Omar dan Mujahid Abu Bakar. (2012). Jati diri kebangsaan dalam kalangan pelajar institusi pengajian tinggi. *Jurnal Hadhari Special Edition*. Universiti Kebangsaan Malaysia. Ms 67-78.
- Mohd Yusof Sulaiman. (2002). *Ahmad Sarji Abdul Hamid Ikim tetap relevan untuk masyarakat Islam sejagat*. Berita Harian. Edisi 19 Februari.
- Mohd Yusri Bin Ibrahim. (2019). Sekularisme: Faktor, penyebaran dan langkah mengatasinya dari sudut pandang Islam. *International Journal of Humanities, Philosophy, and Language*. Vol. 2, Issues 8. Ms 202-216.
- Mohd Zahir bin Othman. (1980). *Konsep ajaran Taslim*. Jabatan Usuluddin, UKM: Bangi.

- Mohd Zahirwan Halim Zainal Abidin Muhammad Yusri Yusof @ Salleh Paiz Hassan Hamdi Rahman Mohd Yaacob Shahril Nizam Zulkipli Ab. Munir Md. Noh. (2014). Pengaruh Islam dalam perkembangan intelektual di Alam Melayu. *Jurnal Pengajian Melayu*. Jil. 25. Ms 102-116.
- Mohd Zaidi Ismail. (2015). *Tiga ciri Ahli Sunnah Wal Jamaah*. Dimuat turun daripada <https://www.utusan.com.my/rencana/utama/tiga-ciri-ahli-sunnah-wal-jamaah-1.166371>.
- Morton, Adam. (2003). *Philosophy in practice: An introduction to the main questions*. Wiley-Blackwell.
- Mstar. (2017). *Terengganu warta empat ajaran sesat termasuk ajaran 'kerajaan langit' Ayah Pin*. Dimuat turun daripada <https://www.mstar.com.my/lokal/semasa/2012/04/24/terengganu-warta-empat-ajaran-sesat-termasuk-ajaran-kerajaan-langit-ayah-pin>.
- Mufti Perak. (2006). "*Umat Islam di Malaysia semakin parah*". Harakah. 29 Jun 2006.
- Mufti Wilayah Persekutuan. (2016). *Al-kafi #421: Bersentuhan antara lelaki dan wanita ketika tawaf, adakah membatalkan wudhu?* Dimuat turun daripada <https://www.muftiwp.gov.my/artikel/al-kafi-li-al-fatawi/1331-al-kafi-421-bersentuhan-antara-lelaki-dan-wanita-ketika-tawaf-adakah-membatalkan-wudhu>.
- Muhammad b. 'Ali b. Sallum (1983), *Mukhtasar lawami' al-anwar al-bahiyyah wa sawati' al-asrar al-athariyyah*. Muhammad Zahri al-Najjar (tah.). Beirut: Dar al-Kutub al-'Ilmiyyah.
- Muhammad Abduh Tuasikal. (2014). *Taurat dan Injil telah dihapus al-Quran*. Dimuat turun daripada <https://rumaysho.com/9075-taurat-dan-injil-telah-dihapus-al-quran.html>.
- Muhamad Asyraf Ahmad Termimi, Khairul Azhar Meeranghani & Rushdi Bin Ramli; 2013. *Dakwah siber etika dan akhlak*. Dimuat turun daripada https://www.researchgate.net/publication/321298956_DAKWAH_SIBER_ETIKA_DAN_AKHLAK.
- Muhammad Husain Khalei. (1971). *Kelantan dari zaman ke zaman*. Kota Bharu: Pustaka DIAN.
- Muhammad Khairi Mahyuddin, Ahmad Najaa' Mokhtar, Yuseri Ahmad, Marina Munira Abd Mutalib, Awatif Abdul Rahman. (2019). *Wahdah al-Wujud dalam tradisi Sufi: Isu dan penilaian semula terhadap fatwa akidah di Malaysia*. Dimuat turun daripada https://www.researchgate.net/publication/337292629_fatwa_wahdah_al-wujud_2016_isfatwa.

- Muhammad Nasron dan Mohd Fauzi. (2003). Pengajian Usuluddin di Kolej Islam Antarabangsa Sultan Ismail Petra (Kias): Analisis dari sudut silibus pengajian. *Jurnal Usuluddin. UM. Bil. 18. Ms. 37-58.*
- Muhammad Nur Manuty. (2005). *Idea-idea Islam Liberal dan implikasinya ke atas umat Islam*. Kertas kerja Wacana Bulanan Yayasan Pembangunan Ummah, anjuran Yayasan Keilmuan dan Kepimpinan Kelantan.
- Muhammad Rashidi Wahab. (2016, Oktober). *Implikasi pengajian konsep tauhid tiga*. Dimuat turun daripada <https://www.bharian.com.my/node/199307>.
- Muhammad Rashidi Wahab & Syed Hadzrullathfi Syed Omar. (2012). Takwilan nas-nas sifat mutasyabihat dalam kalangan salaf. *GJAT. Vol. 2, Isu 2.*
- Muhammad Salleh b. Hj. Awang. (1978). *Terengganu dari bentuk sejarah*. Kuala Lumpur: Utusan Publication.
- Muhammad Siddiq Hassan (1995), *Al-din al-khalis*. Jil. 4. Beirut: Dar al-Kutub al'Ilmiah.
- Muhammad Uthman el-Muhammady. (2011). *Ahli Sunnah Wal Jamaah: Epistemologi sunni dan pembinaan tamadun*. Johor Bahru: Majlis Agama Islam Johor.
- Muhammad Zakwan Azizi, Muhammad Hazim Mohd Azhar & Mohd Hafizie Samat. (2019). Ketokohan Tok Ku Paloh dan pengaruhnya terhadap gerakan penentangan penjajah British di Pantai Timur. *Online Journal of Research in Islamic Studies, Vol. 6 (3) (2019)*. Ms 13-26.
- Muhd Nordin. (1977). *Amalan-amalan Thariqat Naqshabandiah Mujaddi Ahmadiyah satu perkembangannya di Kedah*. Latihan Ilmiah, UKM.
- Munirudin Ahmed. (1968). *Muslim education and the scholars' social status up to the 5th century Muslim era (11th century Christian era) in the light of Ta'rikh Baghdad*. Zurich.
- Mushthafa Hilmi. (2004). *Nizham al-khilafah fi al-fikr al-Islami*. Beirut: Dar al-Kutub al-'Ilmiah.
- Mustaffa Kamil Ayub. (1994). *Menangani cabaran membina kecemerlangan tamadun ummah*. Selangor: Budaya Ilmu Sdn. Bhd.
- Nabil Amir Ahmad. (2019). *Visi dan halatuju pendidikan Universiti Islam Antarabangsa Malaysia: Suatu analisa*. Dimuat turun daripada https://www.researchgate.net/publication/342235113_Visi_Dan_Halatuju_Pendidikan_Universiti_Islam_Antarabangsa_Malaysia_Suatu_Analisa.
- Naeem Raffi. (2014). *Pendekatan Azmin selesai isu bible umpama 'good gorvenance' Rasulullah saw*. Dimuat turun daripada <https://Selangorkini.My/2014/11/Abim-Pendekatan-Azmin-Selesai-Isu-Bible-Umpama-Good-Gorvenance-Rasulullah-Saw/>.

- Najib Ahmad Marzuki, Che Su Mustafa, Iran Herman. (2004). *Siri modul sendiri PJJ, penyelidikan sains sosial*. Sintok: Penerbit Universiti Utara Malaysia.
- Nik Yusri Musa. (2005). *Prosiding Dakwah ulama III*. Bangi: Fakulti Pengajian Islam.
- Noor Naemah Abdul Rahman & Mohamad Nabil Mohamad Shukri. (2011). Hubungan rentas sempadan dan pengaruhnya terhadap pembentukan pemikiran hukum Islam di Kelantan. *Jurnal al-Tamaddun, Bil.6*. Ms 51-74.
- Noor Rafizal bin Pahrol Rozi & Azrul Azizi Amirrul. (2020). *Apresiasi boria dalam animasi upin & ipin: Episod boria suka-suka*. Dimuat turun daripada <https://jurcon.ums.edu.my/ojums/index.php/GA/article/view/2519/1665>.
- Nor Adha Abd Hamid, Mohd Daly Daud, Md Rozalafri Johori, Abdul Hadi Awang & Nurkaliza Khalid. (2014). *Kajian persepsi masyarakat terhadap majlis agama Islam Selangor (mais)*. Dimuat turun daripada https://Www.Academia.Edu/24629583/Kajian_Persepsi_Masyarakat_Terhadap_Majlis_Agama_Islam_Selangor_Mais_.
- Nor Huda. (2007). *Islam Nusantara: Sejarah sosial intelektual Islam di Indonesia*. Yogyakarta: Ar-Ruzz Media.
- Norarfan Haji Zainal. (2009). "Kefahaman Ahli sunnah Wal Jama'ah". Dibentang dalam pengajaran Melayu Islam Beraja, Institut Teknologi Brunei pada 28/9/2009.
- Norhafzan Jaafar. (2018). *Fahami ajaran Islam elak terjebak ideologi sesat*. Dimuat turun daripada <https://www.bharian.com.my/rencana/agama/2018/03/398867/fahami-ajaran-islam-elak-terjebak-ideologi-sesat>.
- Norlizah Abas. (2010). *Ketua ajaran sesat, pengikut didakwa*. Dimuat turun daripada <https://www.utusan.com.my/berita/mahkamah/ketua-ajaran-sesat-pengikut-didakwa-1.359069>.
- Nornajwa Ghazali. (2016). Pendidikan Islam di Malaysia: Analisis kepentingan penghayatan mazhab Syafie. *Malaysian Journal Society And Space. Vol. 12, no. 4. UKM*. Dimuat turun daripada <http://ejournal.ukm.my/gmjss/issue/view/913>.
- Numan Hayimasae. (2011). *Jaringan ulama Patani dengan utara Semenanjung Tanah Melayu Abad ke-18 dan 19M*. dimuat turun daripada www.myjurnal.my/public/article-download.php?id=7066.
- Nur Syafawani Binti Yusoff. (2017). *Proses pembangunan institusi pondok di Kelantan*. Tesis Sarjana Utm Skudai.
- Nurhafiza Hamzah. (2016). *Penerimaan e-buku agama sebagai medium dakwah dalam kalangan pelajar dan pensyarah Universiti Tun Hussein Onn Malaysia*.

Sarjana Sains (Penyelidikan) Fakulti Sains Teknologi dan Pembangunan Insan
Universiti Tun Hussein Onn Malaysia.

- Nur Zainatul Nadra Zainol. (2018). *Ancaman aliran pemikiran Liberal terhadap akidah Ahli Sunnah Wal Jamaah*. Persidangan Antarabangsa Pemikiran Islam Kali Pertama (Pemikir) 2018, Universiti Tun Hussein Onn, Batu Pahat, Johor. Dimuat turun daripada https://www.researchgate.net/publication/328214051_ANCAMAN_ALIRAN_PEMIKIRAN_LIBERAL_TERHADAP_AKIDAH_AHLI_SUNNAH_WA_L_JAMAAH.
- Omar Amir Husin. (1962). *Sejarah bangsa dan bahasa Melayu*. Cet. 1. Singapura: Qalam.
- Omar Awang. (1981). "The major arabic source which determined the structure of islamic thought in the Malay Archipelago before the nineteenth century a.d in the field of law, theology and sufism". Dlm *Islamika*. KL: Penerbitan Sarjana.
- Othman Mustapha. (2013). *Wawancara dengan Berita Harian*. Edisi Ahad, 13 Disember 2013.
- Parkinson, G.H.R. et al. (1996). *An Encyclopaedia of Philosophy (Eds.)*. London: Routledge.
- Peacock, James L. (1978). *Muslim puritan: Reformist psychology in Southeast Asean Islam*. Berkerley C.A: University of Carlifonia Press.
- Pelancongan Islamik. (2016). *Pondok pengajian*. Dimuat turun daripada <http://pelanconganislamik.blogspot.com/2016/05/pondok-pengajian.html>.
- Persatuan Ulama Malaysia. (2006). *Persatuan Ulama Malaysia: Tiga dasawarsa*. Cet. 1.
- _____. (2017). *Sejarah PUM*. Dimuat turun daripada <https://pum.org.my/sejarah-pum/>.
- Polo, Marco. (1997). *The Book of Ser Marco Polo (ed. 3)*. New Delhi: Munishram Manoharlal.
- Pondok Universiti. (2018). *Program pengajian pondok universiti*. Dimuat turun daripada <http://pondokuniversiti.uthm.edu.my/>.
- Portal e-fatwa. (2009). e-Fatwa. Dimuat turun daripada <http://www.e-fatwa.gov.my/JAKIM>. 29/10/2009.
- PROMediaTAJDID. (2014). *15-01-2014 ustaz Halim Hassan: Wahabi, sifat 20 & ilmu kalam*. Dimuat turun daripada https://www.youtube.com/watch?v=76_w7d58py8.

- Pusat Pembangunan Pondok Berhad. (2017). *Pondok Malaysia*. Dimuat turun daripada <https://epondok.wordpress.com/pondok-malaysia/>.
- Puspa Adam. (2013). *Kepelbagaian pemikiran ulama di Malaysia (kaum tua dan kaum muda)*. Tesis MA.
- Rahim Osman. (1979). *Madrasah Al-Masyhur Al-Islamiyyah, Islam di Malaysia (Islam in Malaysia)*. KL: Persatuan Sejarah Malaysia.
- Rahiman Abdul Aziz. (1991). Kaedah perbandingan dan penggunaan sumber primer serta sekunder dalam sosiologi sejarah. *Jurnal Antropologi dan Sosiologi*. vol. 19.
- Rahimin Afandi Abdul Rahim. (2003). *Keistimewaan Islam Sebagai Sistem Hidup Yang Lengkap*. Seminar Keindahan Islam 2003 Peringkat Negeri Sembilan Darul Khusus, Anjuran Bahagian Dakwah, Jabatan Hal Ehwal Agama Islam Negeri Sembilan, di Pusat Dakwah Islamiah Negeri Sembilan, Seremban, pada 25hb.Mac 2003.
- _____. (2001). Orientalisme dan keutuhan ummah Islam: Satu analisis. *Jurnal Syariah*, v. 9, bil. 1.
- Rahmat Sariipan. (1991). Konsep, peranan dan institusi penasihat di Terengganu, Kedah dan Johor pada akhir abad ke-19 daripada perspektif Islam. Dlm *Masyarakat Melayu Abad Ke-19*. Kuala Lumpur: DBP.
- Rasidin. (2007). Paham keagamaan K.H Muhammad Zein bin Abdul Rauf (kajian filologis naskah kitab Kurratu al-'Ain Alfard al-'Ain). *KONTEKSTUALITA Jurnal Penelitian Sosial Kcagamaan*. Vol. 22, No. 2. Ms 94-113.
- Razali Shahabudin. (2009). Kesan fahaman Syiah, Islam Liberal dan Wahabi di Malaysia. *Utusan Malaysia*. Edisi 25 Ogos.
- Roff, William R. (1985). *Pilgrimage and the history of religious: Theoretical approach to hajj*. In *Approaches to religious studies*. Tuscon: The University of Arizona state Press.
- Rohana Abdullah. (2001). *Perlaksanaan Pendekatan Konstruktivisme 5 Fasa Dalam Pengajaran Dan Pembelajaran Sains Semasa Praktikum*. Maktab Perguruan Tuanku Bainun, Bukit Mertajam. Dimuat turun daripada <http:mptb.virtualaye.net/kajian/sains2001.htm>.
- Rokaid Chik. (2017). PM hulur bantuan sekolah pondok, tahfiz Selasa ini. *Berita Harian*. Edisi 21 April.
- Roslan, M. (2004). *Memperkasa masjid sebagai institusi pembangunan insan*. Seminar Kebangsaan Pengurusan Masjid. Sintok: UUM.
- Rosni binti Wazir & Amani binti Zubir. (2016). *Dakwah media sosial berdasarkan al-Quran dan al-Sunnah*. Seminar Antarabangsa Aqidah, Dakwah Dan Syariah

(IRSYAD 2016). Dimuat turun daripada https://www.researchgate.net/publication/340501506_Dakwah_Media_Sosial_Mengikut_Pandangan_Al-Quran_Dan_Al-Sunnah.

Ruslan Zainuddin. (2003). *Sejarah Malaysia*. Edisi Kedua. Selangor: Fajar Bakti Sdn. Bhd.

Ruzman Md Noor, Rahimin Affandi Abd. Rahim, Muhammad Kamil Abd Majid, Abdul Karim Ali, Nor Adina Abdul Kadir, Syed Mohd Jeffri bin Syed Jaafar, Norhidayah Yusoff. (2014). Peranan institut pengajian tinggi Islam dalam pembangunan modal insan di Malaysia: satu analisis. *Jurnal Kemanusiaan*. Bil. 22. UTM.

Sa'di Abu Jaib. (1988). *Al-Qamus al-Fiqh al-Lughah wa Istilahan*. Cetakan 2. Damsyik: Dar al-Fikr.

Saadman Man. (2007). Kedudukan mazhab Syafi'e dalam perkembangan Ahlus Sunnah di Perlis, *Jurnal Fiqh*. Issue No 4. Ms 33-41.

Saadman Man, Abdul Karim Ali, Luqman Hj Abdullah, Rushdi Ramli & Inarah Ahmad Farid. (2009). Kesesuaian pemikiran dan amalan mazhab selain Syafi'i dalam masyarakat Islam di Malaysia: Satu analisis awal. *Jurnal Fiqh* 6 (2009). Ms. 21-40.

Sahal Mahfuzh. (2003). *Dialog dengan Kiai Sahal Mahfudh: Solusi problematika umat*. Jawa Timur: Penerbit Ampel Suci & Lajnah Ta'lif wan Nasyr (LTN).

Saidah Hairan. (2009). PM tidak perlu akur gesaan SIS, JAG. *Harakah*. edisi 7 September.

Saifulah bin Samsudin, Abdul Manan bin Yusof, Husni bin Abdullah, Hamid bin Mat Isa, Qarratuljannati Adnin binti Mohd Rithuan. (2017). Analisis metode penterjemahan hadis dalam teks khutbah Jumaat terbitan JAIS berasaskan teori semantik komunikatif. *Journal of Islamic, Social, Economics and Development*. Vol. 2, issue 6.

Saifulah bin Samsudin, Muhammad Fauzi bin Jumingan, Abdul Rauf bin Hassan & Muhd Zulkifli bin Ismail. (2015). Peranan kitab Shuruh al-Hadis dalam penterjemahan metafora fokus kepada kitab Dalil al-Falihin. *HADIS: Jurnal Ilmiah Berwasit, Tahun kelima, Bil: 9*.

Salwani binti Abdul Rahman (2005). *Jabatan mufti negeri Kedah Darul Aman: Peranan dan sumbangan dalam perkembangan Islam di Kedah*. Disertasi Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia.

Samsu Adabi Mamat. (2001). "Sumbangan ulama Patani terhadap pendidikan ulama Tanah Melayu (Malaysia) awal Abad ke-20". Kertas Kerja Nadwah Ulama Nusantara I: Peranan dan Sumbangan Ulama Patani, di Pattani, Thailand, 19-20 Mei 2001 – 26-27 Safar 1422H, anjuran Fakulti Pengajian Islam, UKM dan Kolej Pengajian Islam, Prince of Songkla University, Thailand.

- Shaarani Ismail. (2018). *Fatwa haram Syiah tidak silap - Timbalan Mufti Perak*. Dimuat turun daripada <https://www.bharian.com.my/berita/nasional/2018/11/500058/fatwa-haram-syiah-tidak-silap-timbalan-Mufti-perak>.
- Shafie Abu Bakar. (1992). *Perkembangan Islam di Malaysia. Konsep pembangunan dan kenegaraan Malaysia*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- _____. (1990). *Hikam Melayu: Kajian falsafah dan etika*. Tesis Ph.D. UKM.
- _____. (1976). *Majalah dewan bahasa*. KL: Dewan Bahasa Pustaka.
- Shak'ah, Mustafa. (1979). *Islam bila madhahib*. Al-Qahirah: Dar al-Misriyah al-Lubnaniyah.
- Shah Rul Anuar Nordin, Halimi Mohd. Khalid, Nur Zainatul Nadra Zainol, Intan Farhana Saparuddin, Nik Kamal Wan Mohamed, Siti Marpuah & Wan Aaina Mardhiah Wan Zahari. (2018). Tahap kefahaman akidah Ahli Sunnah Wal Jamaah (ASWJ): Kajian terhadap pelajar sekolah menengah agama Parit Raja, Batu Pahat, Johor. *Human Sustainability Procedia*. Dimuat turun daripada <https://publisher.uthm.edu.my/periodicals/index.php/hsp/article/view/1224>.
- Shahrul Hilmi bin Othman, Mohd Syukri Yeoh bin Abdullah, Ros Mahwati Ahmad Zakaria & Muammar Ghaddafi bin Hanafiah. (2019). Aspek muamalat dalam kitab Mir'at al-Thullab karya Shaykh Abdul Rauf Ali al-Singkili. *Jurnal 'Ulwan, Jilid 4*. Ms. 1-13.
- Shakila Ahmad, Sharifah Khadijah Syed Abu Bakar, Harliana Abd. Halim, Intan Farhana Saparuddini, Abdullah Sulaiman, Halimi Mohd. Khalid & Nur Zainatul Nadra Zainol. (2019). Analisa tema pengukuran tahap penguasaan umat Islam di Malaysia terhadap akidah Ahli Sunnah Wal Jamaah. *Journal of Advanced Research in Social and Behavioural Sciences Volume 16, Issue 1*. Ms. 116-132.
- Sharifah Ibrahim. (2020). *Persatuan Ulama Malaysia*. Dimuat turun daripada <https://omiw.com.my/Web/2020/10/21/persatuan-ulama-malaysia/>.
- Sharifah Zaleha Syed Hassan. (1985). *From saints to bureaucrats: A study of the development of Islam in the State of Kedah Malaysia*. Tesis Phd. Cornell University.
- Shellabear, W. G. (1982). *Sejarah Melayu*. Kuala Lumpur: Fajar Bakti.
- Shohana Hussin. (2016). Tokoh dan institusi pendidikan Islam di Pulau Pinang. Dalam *Masyarakat Melayu Pulau Pinang dalam arus sejarah*, oleh Muhammad Haji Salleh & Mahani Musa (Ed). PP: USM Press.
- Shuhaimi Mohd Lana dan Abd Rahman Abd Ghani. (2017). Pengaruh kitab al-Hikam al-'Ataiyyah dalam masyarakat Melayu di Malaysia. *Jurnal Ilmi. Jil. 7*. Ms 1-18.

- Shukri Ahmad. (2011). *Pengaruh pemikiran ulama di Semenanjung Malaysia akhir abad ke-20M*. Sintok: Penerbit UUM.
- _____. (2002). *Ulama dan peranan mereka di wilayah utara akhir abad ke-20*. Tesis Phd. Pulau Pinang: USM.
- Shukri Ahmad, Mohamad Khadafi Hj Rofie, Mohd Akram Dahaman, Kamaruddin Ngah & Sobihatun Nur Abdul Salam. (2018). Traditionalist and Salafis method of argument in the Ahlus Sunnah Wal Jama'ah school of thought in Malaysia. *JURNAL SULTAN ALAUDDIN SULAIMAN SHAH SPECIAL ISSUE*. Ms. 595-606. Dimuat turun daripada http://journal.kuis.edu.my/jsass/images/specialissue2018/jsass_khas02_045_shukri.pdf.
- Simpson. J.A. dan E.S.C. Weiner, E.S.C. (1989). *The Oxford English Dictionary*. Oxford: Clarendon Press.
- Sinar Harian. (2013). *Pengikut syiah di Malaysia cecah 250000*. Dimuat turun daripada <http://www.sinarharian.com.my/nasional/kdn-pengikut-syiah-dimalaysia-cecah-250-000-1.190448.5Ogos2013/>.
- Siraj Mohd Zaini. (2017). *19 ajaran sesat masih aktif di Selangor*. Dimuat turun daripada <https://www.hmetro.com.my/utama/2017/11/281377/19-ajaran-sesat-masih-aktif-di-selangor>.
- Sirajuddin Abbas, KH. (2006). *I'tiqad Ahlussunnah Wal Jama'ah*. Jakarta: Pustaka Tarbiyah.
- Siti Azielah Wahi. (2019). *Peruntukan RM25 juta untuk sekolah pondok diagih awal*. Sinar Harian Online. Dimuat turun daripada <https://www.sinarharian.com.my/article/6178/BERITA/Nasional/Peruntukan-RM25-juta-untuk-sekolah-pondok-diagih-awal>.
- Siti Zubaidah Ismail. (2010). Menangani ajaran sesat di kalangan umat Islam: perspektif undang-undang dan pentadbiran. *Jurnal Syariah*. Jil. 18, Bil. 2. Ms 247-276.
- Sternberg, R. J. (2009). *Cognitive psychology*. Belmont, CA: Wadsworth.
- Sudjoko Prasodjo et. al. (1982). *Profil pesantren*. Jakarta: LP3ES.
- Sufyana Ma'rof. (1987). *Kolej Islam Kelang: Sejarah penubuhan dan perkembangannya (1955-1980)*. Tesis Sarjana Muda, UKM.
- Suseela Malakolunthu. (2001). Pengumpulan dan analisis data kualitatif: Satu imbasan. Dalam Marohaini Yusoff. *Penyelidikan kualitatif: Pengalaman kerja lapangan kajian*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Syamsuddin Arif. (2009). Makna liberal. *Siasah*. edisi 23 Ogos.

- Syed Farid Alatas (1985), "Notes on various theories regarding the Islamization of the Malay Archipelago". Dlm *The Muslim World*, Vol. LXXV. Hartford: The Duncan Black Mac Donald Center.
- Syed Muhammad Dawilah al-Edrus. (2003). *Pendidikan awal Melayu Pulau Pinang: Wacana ketamadunan dan jati diri*. Kolokium Kebangsaan Melayu Pulau Pinang pada 17 dan 18 September 2003 di Auditorium Dewan Budaya Universiti Sains Malaysia. Dimuat turun daripada http://eprints.usm.my/31291/1/Pendidikan_Awal_Melayu_Pulau_Pinang.pdf.
- Syed Salim Syed Shamsuddin. (2018). Pemantapan pelajar aliran Syariah di Institusi Pengajian Tinggi melalui pengajian kitab turath Jawi: Tinjauan terhadap pelaksanaan pengajian talaqqi di Universiti Sains Islam Malaysia. *Jurnal Sains Insani, Volume 03 No. 01. 27-37*. Dimuat turun daripada https://www.researchgate.net/publication/326264509_Pemantapan_Pelajar_Aliran_Syariah_di_Institusi_Pengajian_Tinggi_Melalui_Pengajian_Kitab_Turath_Jawi_Tinjauan_Terhadap_Perlaksanaan_Pengajian_Talaqqi_di_Universiti_Sains_Islam_Malaysia.
- Syeikh Idahram (2011). *Sejarah berdarah sekte salafi wahabi*. Yogyakarta: Pustaka Pesantren.
- Theborneopost. (2013). 'Tuhan Harun' tidak mengaku bersalah sebar ajaran sesat'. Dimuat turun daripada <https://www.theborneopost.com/2013/04/25/tuhan-harun-tidak-mengaku-bersalah-sebar-ajaran-sesat/>.
- Uka Tjandrasasmita. (2009). *Arkeologi Islam Nusantara*. Jakarta: Kepustakaan Populer Gramedia.
- Umar Hasyim. (1999). *Siapa Ahlus Sunnah Wal Jamaah?* Batu Caves, Selangor: Galeri Watikah Sdn. Bhd.
- Urusetia Majlis Kebangsaan Bagi Hal Ehwal Ugama Islam Malaysia. (2013). *Peraturan Majlis Kebangsaan Bagi Hal Ehwal Ugama Islam Malaysia*. Putrajaya: Jabatan Kemajuan Islam Malaysia.
- Uthman b. Abdullah b. Yahya al-Batawi. (1951). *Kitab sifat dua puluh*. Pulau Pinang: Darul Maarof.
- Victor Joseph Nathan. (2004). *Kajian juvana India*. Kertas kerja Simposium Kebangsaan Kebajikan Kanak-kanak 2004. The Gurney Resort Hotel & Residences, Pulau Pinang. 21-22 Julai.
- Wahbah Al-Zuhaili. (2011). *Al-Fiqh al-Islami wa Adillatuh*. Dar Al-Fikr: Damaskus.
- Walker, R. (1985). *An introduction to Applied qantitative Research*. Dlm Walker, R. (ed.) Applied Qualitative Research. London: Grower.
- Wan Hussein Azmi. (1980). "Islam di Malaysia: Kedatangan dan perkembangan". Dlm. Tamadun Islam di Malaysia. KL: Persatuan Sejarah Malaysia.

- Wan Mohd. Shaghir Abdullah. (2009). *Kehebatan ulama Melayu Ahli Sunnah Wal Jamaah*. Dimuat turun daripada <http://ulama-nusantara.blogspot.com/2009/06/kehebatan-ulama-melayu-ahli-sunnah-wal.html>.
- _____. (1996). *Koleksi kertas kerja hj. Wan Mohd Shaghir Abdullah*. KL: Khazanah Fathimiyah.
- _____. (1990). *Syeikh Daud bin Abdullah al-Fathoni: ulama dan pengarang terulung Asia Tenggara*. KL: Hizbi.
- _____. (1980). *Perkembangan ilmu tasawuf dan tokoh-tokohnya di nusantara*. Surabaya: Al-Ikhlash.
- Wan Rahimah Draman. (2008). *Waspada fahaman Islam Liberal*. Dimuat turun daripada <http://pmw.penerangan.gov.my>.
- Wan Salim Mohd Noor. (2009). *Antara ijtihad Islam dan Islam Liberal*. *Siasah*. edisi 5 April.
- Wan Shamsudin Mohd Yusof. (1996). *Haji Wan Sulaiman bin Wan Sidek (1874-1935)*. Dlm *Biografi Ulama Kedah Darul Aman*. Alor Setar, Kedah: lembaga Muzium Negeri Kedah Darul Aman.
- Wan Suhana Wan Sulong. (2016). Transforming education through integration Islamic reformism and religious education in Malaya, 1906-1957. *Hamdard Islamicus*, 39 (1). Ms. 35-59.
- Wan Zahidi Wan Teh. (2011). *Sumbangan penganut aqidah Ahli Sunnah Wal Jama'ah di Asia Tenggara kepada tamadun, kemajuan, keselamatan dan keamanan: Pengalaman Malaysia*. Dimuat turun daripada <http://e-ilami.unissa.edu.bn:8080/jspui/handle/123456789/1433>.
- Wan Zailan Kamaruddin Wan Ali. (2002). Aliran al-Qadariyyah: perkembangan, pengaruh dan kesannya di Alam Melayu dan khususnya di Malaysia. *Jurnal Pengajian Melayu*, 12. Ms. 49-76.
- _____. (2000). Aliran al-Mujbirah (al-Jabariyyah) dan kesan pemikirannya di Malaysia. *Jurnal Usuluddin*, 12. Ms. 59-72.
- _____. (1994). Aliran Syiah di Nusantara: Perkembangan pengaruh dan kesan. *Jurnal Jabatan Sejarah*, Universiti Malaya.
- Wawarah Saidpudin. (2017). *Televisyen medium dakwah: Peranan, pengaruh dan cabaran*. 4th International Research Management & Innovation Conference (IRMIC 2017), Institut Latihan Malaysia (ILIM) Bangi.

- Yusuf Zaki Yaacob. (1960). *Pembongkaran rahsia subud*. Kelantan: Pustaka Dian Press. Dipetik dari Ahmad Hidayat Buang (ed.)(2004), *Fatwa di Malaysia*. Kuala Lumpur: Jabatan Syariah dan Undang-Undang, Universiti Malaya.
- Yusuf Hamdan. (2007). Karakteristik khutbah Jumaat di masjid kampus: Perspektif komunikasi. *Mediator*. Ms. 353-354.
- Yusri Mohamad. (2008). "Justice has been served", dalam *Religion Under Siege? Lina Joy, the Islamic State and Freedom of Faith*, ed. Nathaniel Tan dan John Lee. Kuala Lumpur: Kinibooks.
- Zaharah L. AbcluJlah. (1978). "*Pendidikan pondok di kalangan masyarakat Islam di Kedah 1840an hingga 1957*". Latihan Ilmiah Sejarah, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Zahidi Zainol Rashid. (1996). *Dokumentasi konvensyen sejarah negeri Kedah Darulaman 11*. Persatuan Sejarah Malaysia cawangan Negeri Kedah Darulaman.
- Zaidan, Abdul Karim. (2000). *Usul al-da'wah*. Beirut: Muassasah al-Risalah.
- Zainab binti Mahamad. (2009). *Peranan persatuan ulama Malaysia dalam pengembangan undang-undang Islam di Malaysia*. Tesis Sarjana. Jakarta: Universitas Islam Negeri Syarif Hidayatullah.
- Zainul Rijal Abu Bakar. (2021). *Kedudukan LGBT di Malaysia*. Dimuat turun daripada : <https://www.sinarharian.com.my/article/127256/KOLUMNIS/Kedudukan-LGBT-di-Malaysia>. Universiti Utara Malaysia
- Zakaria Stapa. (2012). *Pengajian tasawuf boleh menangani keruntuhan akhlak*. Dimuat turun daripada <https://www.ukm.my/news/arkib-berita/tahun-2012/jun-2012/pengajian-tasawuf-boleh-menangani-keruntuhan-akhlak/>.
- _____. (2011). Kedudukan pemikiran al-Ash'ari dan al-Maturidi dalam Mazhab ahli Sunnah Waljamaah. *Islamiyyat: Jurnal Antarabangsa Pengajian Islam, Vol. 33* . Ms. 37-44.
- _____. (2010). *Hala tuju pengajian Islam di Malaysia*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Zakiah Tukirin. (2021). Tolak LGBT, kembali kepada fitrah. Dlm *Harakah Daily*. Dimuat turun daripada <https://harakahdaily.net/index.php/2021/12/16/tolak-lgbt-kembali-kepada-fitrah/>.
- Zanariah Dimon, Nurzatil Ismah Azizan, Nazneen Ismail, Hamidi Abd. Ghani, Nordin Mat Piah, Mohd Ramizu Abdullah @ Zakaria Nurulfathonah Mohd Effendy. (2009). Pendekatan taubat (istitabah) bagi kesalahan ajaran sesat di Baitul Iman, Selangor: Sorotan kes Abdul Kahar Ahmad. *Jurnal of Muwafaqat. Vol. 2, no. 1*. Ms 1-15.

- Zulkifli Abdullah, Hamdan Aziz & Siti Fatimah Mohd Noor. (2017). *Peranan ulama dan agamawan terhadap kedaulatan bangsa Melayu dan Islam sewaktu pentadbiran kolonial di Terengganu*. Proceeding Of International Conference On Empowering Islamic Civilization, 7-8 Oktober 2017. Ms. 81-94. Dimuat turun daripada https://www.unisza.edu.my/icic2017/images/15_Zulkifli_Abdullah_Hamdan_Aziz_Siti_Fatimah_Peranan_Ulama_dan_Agamawan_Terhadap_Kedaulatan_Bangsa_Melayu_dan_Islam_Sewaktu_Pentadbiran_Kolonial_di_Terengganu.pdf.
- Zurita Mohd Yusoff. (2004). *Metodologi pengajian syariah di Kolej Agama Sultan Zainal Abidin (K.U.S.Z.A), Terengganu*. KL: Jabatan Usul Fiqh, Universiti Malaya.

Temu Bual Bersemuka

- YBhg. Dr. Muhammad ‘Uthman el-Muhammady, Felo Kehormat Institut Kefahaman Islam Malaysia pada 19 Julai 2011 di Kompleks Pusat Islam UUM.
- YBhg. Datuk Sheikh Muhamad Baderuddin bin Ahmad, Mufti Negeri Kedah Darul Aman pada 12 Mei 2012 di Maktab Pengajian Islam Kedah.
- YBhg. Tuan Haji Aminudin bin Mohamad, Ketua Penolong Pengarah, Bahagian Pembangunan Fatwa dan Ijtihad, JAKIM pada 15 Mei 2017 di JAKIM Putrajaya.
- YBhg. Dato’ Alim Setia Ahmad bin Jusuh, Ahli Jawatan Kuasa Fatwa Kanan Negeri Perlis pada 16 Julai 2018 di kediaman beliau di Kangar Perlis.
- YBhg. Tan Sri Dato’ Seri (Dr) Haji Harussani bin Zakaria, Mufti Negeri Perak Darul Redzuan pada 18 Oktober 2018 di pejabat Mufti Negeri Perak Darul Ridzuan.
- YBhg. Profesor Dato’ Paduka Zakaria Stapa, Penyanggand Kursi Sheikh Abdullah Fahim, Institut Islam Hadhari, UKM pada 16 November 2018 di Institut Islam Hadhari, UKM.

Temu Bual Panggilan Telefon

- YBhg. Ustaz Mohd Fauzi bin Ibrahim, Pegawai Tadbir Agama Daerah Timur Laut Pulau Pinang pada 15 September 2014 melalui panggilan telefon.
- YBhg. Ustaz Mohd Fadli bin Sulaiman, Pegawai Agama Jajahan Pasir Putih Kelantan melalui panggilan telefon pada 17 September 2014.

LAMPIRAN A

SOALAN TEMU BUAL “Kedudukan Fahaman Ahli Sunnah Wal Jamaah (ASWJ) di Malaysia Pada Abad ke-21M” BERSAMA DENGAN Y.BHG Profesor Dato’ Paduka Zakaria Stapa, bertempat di Institut Islam Hadhari, UKM pada 16 November 2018.

A. Pola Pemikiran fahaman ASWJ dalam kalangan masyarakat Islam di Malaysia kini

1. Mengikut pandangan Y.Bhg Dato’ Paduka, bagaimana **konsep pemikiran ASWJ yang dipegang atau difahami** oleh majoriti masyarakat Islam di Malaysia sama ada dalam aspek akidah, syariah mahupun akhlak?
2. Berdasarkan kajian lapangan dan pemerhatian yang dilakukan, terdapat aliran tertentu yang berbeza dari segi amalan dan fahaman yang dipegang dan diamalkan oleh majoriti masyarakat Islam samada dalam aspek metodologi, tokoh dan rujukan kitab yang dikenali sebagai ‘**Salafi**’ telah berkembang dalam masyarakat kini. Apakah pandangan Y.Bhg Dato’ Paduka dalam hal ini?
3. Menurut pandangan YBhg Dato’ Paduka, apakah faktor yang menyebabkan pola pemikiran fahaman ASWJ ini terjadi sedemikian rupa?

B. Perkembangan fahaman ASWJ masa kini dalam aspek Pendidikan dan Pentadbiran

Kedudukan/Perkembangan fahaman ASWJ di Malaysia boleh dilihat dalam banyak bidang termasuklah dalam bidang pendidikan dan pentadbiran. Melalui kedua-dua bidang ini, aspek-aspek seperti kemunculan ulama, dokongan pemerintah, pembinaan institusi pendidikan, kewujudan institusi pentadbiran agama, peranan NGO, penghasilan karya-karya penulisan agama telah menjadi tulang belakang kepada kelangsungan fahaman ASWJ di Malaysia masa kini.

1.1 Aspek pendidikan

- i) Bolehkah YBhg Dato’ Paduka memberi ulasan mengenai peranan kemunculan Ulama, pertumbuhan pusat2 pengajian samada bersifat formal mahupun tidak formal serta penghasilan karya2 penulisan dalam pasaran telah membantu fahaman ASWJ di Malaysia dapat dikekalkan dan dipertahankan?

1.2 Pentadbiran

- i) Bagaimana YBhg. Dato’ Paduka melihat dokongan atau sokongan berterusan daripada pemerintah dalam memartabatkan fahaman ASWJ?
- ii) Apakah YBhg. Dato’ Paduka bersetuju bahawa kewujudan institusi-institusi seperti dalam urusan keagamaan, NGO, dan pihak swasta (terutama badan2 penyiaran) telah menjadi pemangkin kepada kelangsungan fahaman ASWJ?

C. Cabaran terhadap fahaman ASWJ serta reaksi terhadapnya

1. Berdasarkan penelitian yang dilakukan, terdapat **cabaran-cabaran utama dan semasa** yang bersifat dalaman dan luaran yang dihadapi oleh ASWJ seperti yang disenaraikan di bawah. Bolehkah YBhg. Dato' Paduka mengulas perkara tersebut?
 - a) Cabaran Dalaman**
 - i) Ajaran-ajaran Sesat
 - ii) Syiah
 - iii) Gejala murtad
 - iv) Dan lain-lain
 - b) Cabaran Luaran**
 - i) Sekularisme
 - ii) Aliran Pemikiran Liberal
 - iii) Budaya Hedonism
2. Apakah pandangan YBhg. Dato' Paduka berkenaan dengan **cara/pendekatan penyelesaian** yang dilaksanakan untuk mempertahankan survival fahaman ASWJ di Malaysia masa kini? (senarai di bawah merupakan hasil kajian yang dilakukan oleh penyelidik melalui kajian perpustakaan dan pemerhatian)
 - a. Penghasilan fatwa
 - b. Menganjurkan siri seminar, simposium, bengkel dan lain-lain
 - c. Tindakan undang-undang
 - d. Penghasilan buku-buku ilmiah
 - e. Pembinaan laman-laman web
 - f. Penyediaan teks-teks khutbah
 - g. Pemaparan berita dalam akhbar
3. Selain daripada hasil kajian penyelidik mengenai pendekatan penyelesaian seperti di atas, bolehkah pihak YBhg. Dato' Paduka mengemukakan pendekatan penyelesaian lain jika ada?
4. Sekian, terima kasih di atas kesudian pihak YBhg. Dato' Paduka melapangkan masa bersama dengan saya untuk menjawab soalan-soalan yang dikemukakan di atas.

Lampiran B
Surat Permohonan Kebenaran Mengadakan Sesi Temu bual

8 NOVEMBER 2018

YBhg. Profesor Dato' Paduka Zakaria Stapa
INSTITUT ISLAM HADHARI
Kompleks Tun Abdullah Mohd Salleh
Universiti Kebangsaan Malaysia
43600 UKM Bangi
Selangor MALAYSIA

YBhg. Profesor Dato' Paduka

**MEMOHON KEBENARAN UNTUK MENGADAKAN SESI TEMU BUAL BAGI KAJIAN
IJAZAH DOKTOR FALSAFAH BERTAJUK 'KEDUDUKAN FAHAMAN AHLI SUNNAH
WAL JAMAAH DI MALAYSIA ABAD KE 21M'**

Dengan segala hormatnya saya merujuk kepada perkara di atas.

Sukacita dimaklumkan bahawa Encik Azman bin Md Zain (No. Matrik: 93021) merupakan pelajar di peringkat Ijazah Doktor Falsafah dalam bidang Pengajian Islam di Pusat Pengajian Bahasa, Tamadun dan Falsafah, Kolej Sastera dan Sains Universiti Utara Malaysia, sedang menjalankan kajian bertajuk "Kedudukan Fahaman Ahli Sunnah Wal Jamaah di Malaysia Abad ke-21M".

Sehubungan itu, beliau ingin memohon untuk mengadakan sesi temu bual dengan YBhg. Profesor Dato' Paduka bagi mendapatkan maklumat yang berkaitan dengan fahaman Ahli Sunnah wal Jamaah yang mana ianya sesuai bagi tujuan penyelidikan ini.

Sehubungan dengan ini saya memohon kerjasama dari pihak YBhg. Profesor Dato' Paduka untuk membantu beliau bagi mendapatkan maklumat yang berkaitan dengan penyelidikan pengajiannya yang melibatkan beberapa perkara berikut:

- Pola pemikiran fahaman Ahli Sunnah wal Jamaah (ASWJ) dalam kalangan masyarakat masa kini
- Perkembangan fahaman ASWJ dalam aspek pendidikan dan pentadbiran
- Cabaran yang dihadapi oleh fahaman ASWJ dan reaksi terhadapnya

Segala pertimbangan dan kerjasama daripada pihak YBhg. Profesor Dato' Paduka, saya dahului dengan ucapan terima kasih.

Sekian.

ILMU, BUDI, BAKTI

KEDAH AMAN MAKMUR- HARAPAN BERSAMA MAKMURKAN KEDAH

Yang menjalankan amanah,

Profesor Dr. Shukri Ahmad
Penyelia Ph.D Pengajian Islam
Pusat Pengajian Bahasa, Tamadun dan Falsafah,
Universiti Utara Malaysia.

LAMPIRAN C
Surat Pelantikan Penilai Soalan Kajian

3 Februari 2014

YBhg. Profesor Madya Dr Ismail Ishak
Pengarah
Pusat Islam
Universiti Utara Malaysia
06010 Sintok
Kedah darul Aman.

YBhg. Profesor Madya Dr.,

**Pelantikan Sebagai Penilai Instrumen Kajian ‘Fahaman Ahli Sunnah Wal
Jamaah di Malaysia Abad ke-21M’**

Saya dengan segala hormatnya merujuk perkara di atas.

Sukacita dimaklumkan bahawa Encik Azman bin Md Zain (No. Matrik: 93021) merupakan pelajar di peringkat Ijazah Doktor Falsafah dalam bidang Pengajian Islam di Pusat Pengajian Bahasa, Tamadun dan Falsafah, Kolej Sastera dan Sains Universiti Utara Malaysia, sedang menjalankan kajian bertajuk “Kedudukan Fahaman Ahli Sunnah Wal Jamaah di Malaysia Abad ke-21M”.

Beliau sedang menyiapkan instrumen atau soalan kajian yang berkaitan dengan tajuk penyelidikannya.

Sehubungan dengan itu, saya memohon jasa baik tuan untuk menjadi pakar rujuk dan penyemak instrumen kajian yang telah disediakan oleh pelajar tersebut. Bersama dengan surat ini disertakan borang instrumen untuk penilaian pakar dan tindakan tuan.

Segala kerjasama daripada pihak tuan didahului dengan ucapan ribuan terima kasih.

Sekian.

ILMU, BUDI, BAKTI

KEDAH AMAN MAKMUR- HARAPAN BERSAMA MAKMURKAN KEDAH

Yang menjalankan amanah,

Profesor Dr. Shukri Ahmad
Penyelia Ph.D Pengajian Islam
Pusat Pengajian Bahasa, Tamadun dan Falsafah,
Universiti Utara Malaysia.

LAMPIRAN D

Pusat Pengajian (Pondok/Madrasah)

Kedah

1. Pondok Haji Wan Salleh, Jitra (Ustaz Abdul Hafiz Hj Wan Salleh)
2. Pondok Bukit Gajah Teriak, Changlun (Baba Khairul Anwar)
3. Pondok Ar-Rahmaniah, Sik (Sheikh Muslim bin Tuan Guru Sheikh Salleh)
4. Maktab Pengajian Islam Kedah, Kodiang (Dato' Ahmad Badruddin)
5. Madrasah Al-Hidayah Al-Hukumiah, Jitra (Ustaz Abdul Rauf Bin Othman)

Kelantan

1. Pondok Ihya' al-Ulum, D/A Maahad Tahfiz Darul Quran Wal-Qiraat, Pasir Mas (Ustaz Subki Bin Abdul Rahman)
2. Pusat Pengajian Pondok, Kg Telong, Kandis, Bachok (ustaz Ahmad Fuad Bin Amran)
3. Pondok Tahfiz Kg Padang Bongor, Kg Belimbing, Tanah Merah (Ustaz Hj Muhammad Rusydi Bin Abd Malek)
4. Madrasah Khairu Ummah, Taman Tarbiyah Chengal Batu, Pasir Puteh (Ustaz Nik Mohd Mazimuddin Bin Nik Ibrahim)
5. Pondok Sungai Ular, Tumpat (Ustaz Zainal)
6. Madrasah Al-Hasanah (Ustaz Fuad Ebnu Ali)
7. Madrasah Al-Muhibbin, Bukit Baru (Ustaz Minhat Bin Hashim & Ustaz Hadi Bin Minhat)

Negeri Sembilan

1. Madrasah Mazahir Ulum (Ustaz Yaakob Bin Mohammad)
2. Madrasah Al-Aliyah, Sikamat, Seremban (Ustaz Soffhan Bin Abdul Halim)
3. Pondok Ibrahim Bongek, Rembau (ustaz Mohd Khairuddin Yusoff)
4. Maahad Tahfiz Al-Quran An-Najihah, Nilai (Guru Kanan Rohaidzad Osman)
5. Pusat Pendidikan Al-Irsyad, Labu (Mohd Lazimda Adam & Ustaz Hj Shaifudin Bin Maulup)

Perak

1. Maahad Darul Amilin (Ustaz Sodiq)

2. Pusat Pengajian Pondok Ar-Ridzuan, Kg Jalan Badak, Mamong (Hj Ahmad Zuhairi Bin Hj Zakaria & Ustaz Azizi Bin Hj Mohd Azali)
3. Pondok Hidayatulullah, Setiawan (Ustaz Hamid Hassan)

Johor

1. Madrasah Darul Istiqamah (Ustaz Imran Bin Mat Kahar)
2. Madrasah Ribath Al-Fath, Segamat (Ustaz Zainal Abidin Abd Hamid)
3. Pusat Tarbiah Hasaniah Islamiah, Mersing (Ustaz Shahrul Rizal Mohd Sati)

Selangor

1. Madrasah Diniyah Ahmadiyah, Kajang (Ustaz Zakaria Bin Awang)
2. Yayasan Al-Jemderami, Dengkil (Hj Nasir Bin Mansor & Tuan Hj Adib Razib Bin Manan)

Pahang

1. Madrasah Raudah Al-Muhibin (Pondok Pak Kob), Chenor (Ustaz Barakahtullah)
2. Madrasah Darul Salam (Ustaz Haji Wan Mohd Zukir Bin Wan Ismail)

Pulau Pinang

1. Pondok Tuan Guru Haji Yusoff, Seberang Perai (Ustaz Hj M. Salmi Bin Hj Suhaimi)